

37
B. C. D. *Pr. 4. num. 37.*
DISSERTATIO IVRIS MILITARIS
DE *1713 17*

PERMVTATIONE CAPTIVORVM,

11
Von
Auswechselung derer Kriegs-
Gefangenen/

P 457
QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE
BRANDENB. & reliqua
PRAESIDE

IO. FRIDEMANN SCHNEIDER,
Ph. & I. V. D.

PHILOSOPH. ORDINARIO, IURIVM EXTRAORDI-
NARIO, PROFESSORE

IN AUDITORIO MAIORE

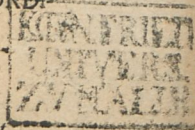
D. April. ANNO MDCCXIII.

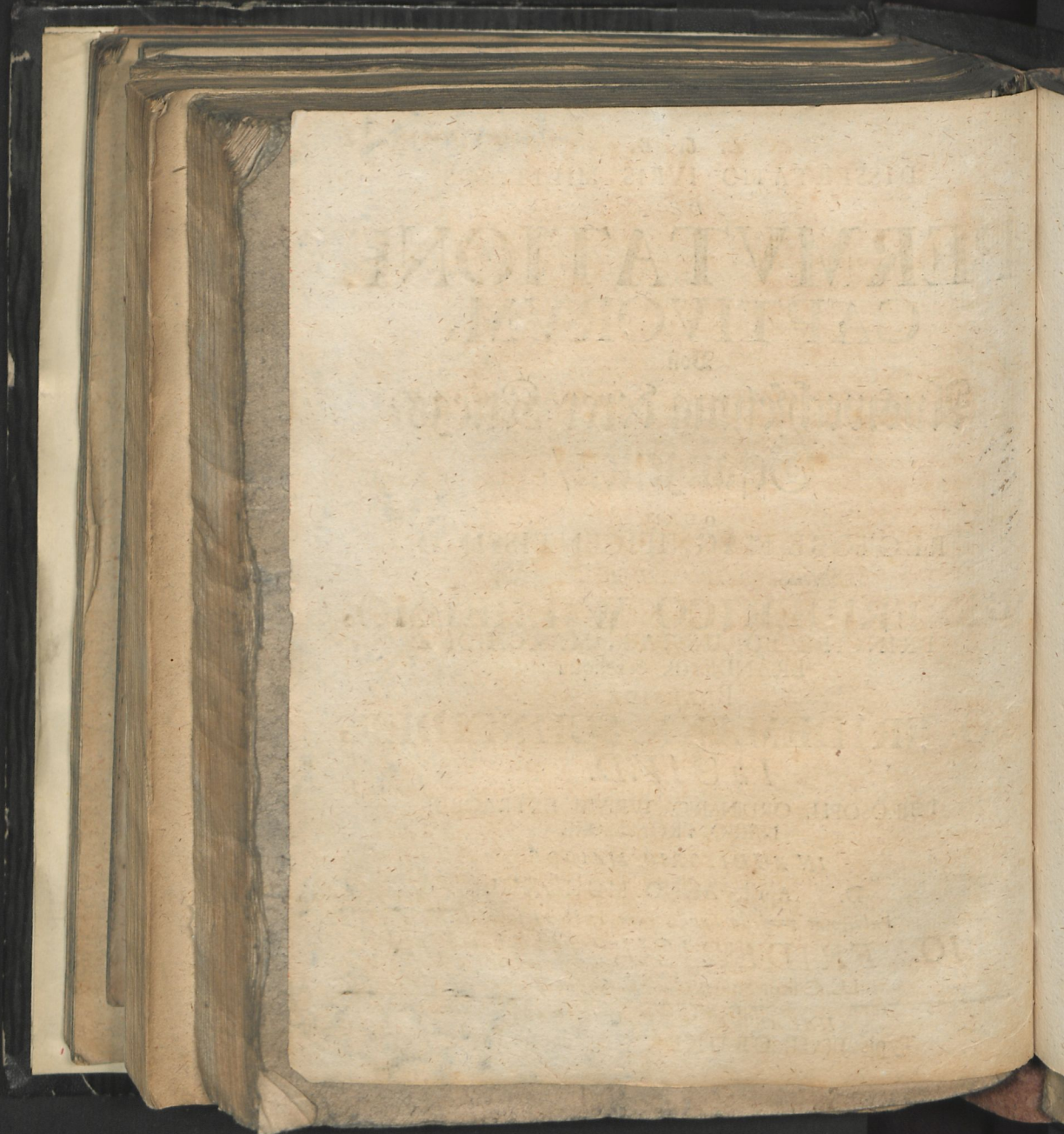
Publico ac modesto Eruditorum examini subiicit

IO. FRIDERICUS GMELIN

LL. Cultor Stuttgartia-Wurtembergicus,

HALAE MAGDEBURGICAE,
Typis JOH. GRUNERI, Academ. Typogr.

S V M M A

Romanorum mores ac leges circa captos adducuntur §. I. Ex his orta servitutis apud alias gentes indicatur abrogatio, adiectis abrogandi causis, circa quas Stammii ac Husani error expenditur. §. II. Temporis calculus, quo abrogatio illa facta sit, a Jo. Bodino indicatus, refertur, & transitus fit ad presens argumentum. §. III. Jus detinendi captos designatur. Quinam captorum nomine veniant? Zentgravii hac in parte nimia subtilitas depulsa est. §. IV. Gentilis & Grotii sententia reiicitur, explicata L. 5. §. 1. D. de captiv. & L. 19. §. 3. D. h. l. §. V. Nominatim in Grotii Principium: eo modo personas & res captas acquiri, quo amittuntur, inquisitum, ac Belli iudicium hac de re commendatur. §. VI. Jus circa captos principis, non militi convenire probatur, legesque obstantes solvuntur. Limitatio additur de excussionibus liberis, salva tamen publica captorum exhibitione. §. VII. Quam non Principi modo, sed, eo in bello absente, Duci eius competere, ex recentiore iure militari deducitur, indeque Grotii & Coterrai opinio restricta est. §. VIII. De tempore exhibitionis, itemque de examinatione captorum ab Auditore Generali suscipiendo, atque huius obligatione in rationibus reddendis de facta permutatione agitur. §. IX. Neque ob stare a) captorum oblationem Generali Potestati d) General Bewaltiger factam, cuius saltem est captos custodire, donec liberentur b) lytri perceptionem privatis capientibus concessam, eamque coniunctam esse cum personarum selectu, demonstratur, solutis iuribus militaribus, que repugnare videbantur. §. X. Relicto iure Principis circa captos, modus hos liberandi tam ipsi, quam eius delegato, nempe Duci permittitur. Divisio eius in redemptionem ac permutationem, atque huius descriptio inseritur. §. XI. Differentia evoluitur (1) a gratuita dimissione (2) a redemptione modo dicta. Jus permutandi belli Dominis proprium esse, multis rationibus evincitur & ad obstantia inra militaria respondetur. §. XII. Norma est permutandi non voluntas victoris, sed pactum ab utraque belligerantium parte conventum. Ad quod valide in eundem requiritur belli Dominorum (1) speciale mandatum (2) subsequens ratificatio. Qua occasione solvitur dubium & L. 5. D. de pact. & exempla taliter pactorum militarium breviter enarrantur. §. XIII. Iustitia permutationis defensa est contra Bocerum. §. XIV. Novum Boceri dubium solvitur: Machiavelli quoque & Grotii argumenta hac de re excutiuntur. §. XV. Permutationis casus, secundum personas ea dignas dividuntur. Rationes cur militum gregariorum permutatio permittatur eaque suscipienda sit sine differentia (1) nationis (2) obligationis (3) conditionis (4) operarum militarium (5) loci captivitatis. §. XVI. Permutationem

nem tamen militum non instituendam esse cum turbatione ordinum & graduum, exemplo equitis cum pedite capto non permutando ostenditur: illius præ hoc prerogativa indicatur ex pœna regradationis. Obstant L.x.c. de præfe. Prætor. & Magistr. milit. solvitur. Deinde Hoieri dubia assertio conciliatur, ac denique obiectio ex conventionione d. A. 1702. iniretæ movetur. §. XVII. De Draconariorum permutatione indicatur ex arbitrio cuiusque belligerantis, quo gradu militiæ istos esse iusserit. Quia occasione quaritur, num veterani cum novitiis in permutationem venire possint? §. XVIII. De militum prætorianorum ac palatinorum officiis eorumque loco surrogatorum, militum domesticorum, protectorum, aliorum de permutatione, præmissa tamen divisione & applicatione ad mores hodiernos agitur. §. XIX. De militum voluntariorum in bello operis, indeque pendente permutatione & iure militari novissimo disputatur. §. XX. Bar. ab Enenckel, Theodorici & Beieri obiectio contra illam mota respondetur, subiuncta questione de auctoratorum permutatione. Dubiumque, quod de præda utrorumque militum excitatam, dissipatur. Num vero militibus voluntariis de impensis actio negotiorum gestorum contra Dominum belli conveniat? ex Martino Laudensi quaritur, eiusque decisio expenditur. §. XXI. De militum capitulatione utentium permutatione sub distinctione. Voetii argumentationem officialium, ad quam recte instituentam & paritas officiorum, & utilitas expeditionum commendatur. Ad paritatem officiorum invenientium conducere divisionem officialium, secundum ius novissimum militare ostenditur. Difficultate, qua hac in parte recurrere potest, ex Braudlachii iudicio indicata, mediumque illam superandi adfertur. §. XXIII. De utilitate officialium, & meritis eorum sit iudicium, in spero exemplo de Duce cum Legato permutando, illustratur. Dux questiones in nitu utilitatis militaris evolvuntur: quarum una, anne satius sit e. g. Ducem hosti utilem servare potius captum, quam permutare? altera, quid de pacto illo censendum sit, quo officialis a capiente dimittitur sub fide data, ne amplius contra eum militare velit? Restrictio Pufendorffii ad bellum defensivum facta reicitur. §. XXIV. A permutatione hac excipitur belli Dominus cum ex iudaica, tum ex pagane gentis iudiciis ac moribus. Dubia, qua partim a redemptione, partim a vulgari regula suscitantur, soluta sunt. §. XXV. Difficultas, qua occurrit circa juvenutis principem, via distinctionis expeditur. §. XXVI. De Ducis capti permutatione, quam difficilis illa sit susceptu, duobus exemplis monstratur, quorum novissimum est Gallorum Ducis Villaregii. §. XXVII. De mixta permutatione ducis, dato exemplo, agitur, iuncta etiam ea, quam pro Regulo Romani tentaverunt, omnes captos eius loco offerentes. §. XXVIII.

Es

Ex diverso ducem captivum iure repressaliarum retineri posse pro captis
copiis, evincitur recente exemplo de Duce Bufflerio collato cum presidio
Diximydensi. §. XXIX. Ducis permutatio, mandato cum libera uen-
tis, admittitur eique opposita fictio, quod belli Dominum representet, elimi-
natur. Num Dux minus prudenter in officio suo versatus & captus,
permutationem mereatur? Romanarum & hodiernarum gentium mo-
res de hoc casu sub examen vocantur. §. XXX. Captorum officialium
die zu dem General Stab gehören permutatio indicatur atque ad certam
normam restringitur. In primis de Auditore Generali ventilatur con-
troversia eaque ex iuribus & pactis militaribus composita est. §. XXXI.
De permutatione captorum officialium die zu dem Regiments Stab ge-
hören ita tractatur, ut ea dirigatur (1) ad mutuam officiorum compara-
tionem (2) ad compensationem, secundum l'istri estimationem, invenien-
dam, (3) ad lytri suppletionem, si quid in valore permutandi deest. Inicitur
quoque mentio de permutatione propularium in bello officialium §. XXXII.
De officiali capto, in cuius persona plura officia concurrunt, qui secundum
præcipuum commutandus est, quod probatur partim ex publicis pactis, par-
tim, præiudiciis. Dubium, quod obiectum est ex trita l'ctorum sententia,
solvetur §. XXXIII. De officiali falso profitente coram Auditore Generali ma-
ius officium, secundum quod redimendus, non tamen permutandus esse vi-
detur, nisi permutatio sit mixta Ratio quoque excusandi destruitur. §.
XXXIV. De voluntariorum & auctoratorum officialium permutatione, in
primis causa adducitur, cur auctorati capti amissum officium suum indicare
debeant; eorumque cum vexillariis Romanorum comparatio. §. XXXV.
Ducis aut tribuni bene meriti permutatio, accedente Reipublice peri-
culo, cum cive innocente facta defenditur. Zigeleri & Ostanari dubiis
respondetur, Culpisii de casu hoc distinctio laudatur. §. XXXVI. De
captivorum officialium permutatione, interveniente urbium, munimen-
torum ac iurium translatione, perfecta. Bæcleri error confutatur.
§. XXXVII. De dimissorum officialium fide habita, si aliorum dimis-
sionem se procuraturos esse promiserunt. Cuius intuitu distinguntur
casus, quorum (1) de negligente fidei, eiusque pena secundum ius mili-
tare novissimum, (2) de servante fidei, sed morte permutandi impedito,
ubi distinguitur inter mortem prævenientem, aut sequentem dimissionem,
itemque inter iuris civilis ac militaris dispositionem, quod secundum
hoc, morte alterius præveniente, ad lytri solutionem dimissus obligetur
& Gentilis & Grotius sententia, quam praxi militari stabilivit Burgerus,
(3) de impedito ob dissentum sive permutandi, sive eius, qui alterum
captivum tenet; de utroque modo inseruntur exempla adiecta decisio-
ne secundum ius militare, ut vel lytro se redimat, vel in captivitatem rede-

redeat. Hoieri Sententia ea de re laudatur. §. XXXVIII. Sequuntur per-
sona, qua excepta sunt a permutatione, una cum causis exceptionis.
Quarum (1) Aetas, qua pueros excipit, non obstante militari commina-
tione, daß des Kindes in Mutterleibe nicht sollte verschonet werden. Gra-
tis autem pueri dimittuntur, nisi impuberi capto tribunatus aliudve of-
ficium sit collatus, quod tam antiquo, quam nouo iure militari usitatum
esse probatur. §. XXXIX. (2) Sexus, qui feminas excipit,
earumque gratuita dimissio indicatur. Hoierus contra Müllerum de-
fenditur, Limitationes inferuntur de feminis a) virili toga utentibus b)
in expeditione versantibus c) ex iure retorsianis d) ex iure conuentio-
nis permutandis. §. XL. (3) Officium a) Ecclesiasticum. Pastores milita-
res regulariter gratis dimittuntur, quod ad studiosos extensum est. Redi-
muntur vero ac permutantur, ubi expresse conuentum est. §. XLI. b)
Politicum, de quo tamen sub distinctione agitur, eique tantum liberan-
tur a permutatione, qui officium sustinet, quod cum militia immedia-
tam connexionem non habet e.g. aulicum. De scribis Instratoriis con-
tenditur, ac Boceri error corrigitur. §. XLII. (4) Mercimonium, cuius
aliqui venalitarios a permutatione liberandos esse volunt, ut Walther
ac Bürger, quorum sententia examinatur ac refutatur ex ipsis publicis
pactis. Aliud statuitur (5) ob ministerium, quo famuli liberantur aper-
mutatione. Regula & testimonium Imola hac de re profertur. §. XLIII.
Indigni permutatione sunt (1) milites vagabundi, a quibus distinguun-
tur in excursionibus occupati (2) transfuga, quorum restitutionem pœ-
na causa exigendam esse, ostenditur. Grotii de his sententia examina-
tur, ac Ferrèti exceptio iuris militaris rigori contraria esse probatur. (3)
dediti, quod intempestiua dedito seuerè sit prohibita ex iure militari,
tam veteri, quam recentiori demonstratur. Exemplo de Gubernatore
Duxmydiensi illustratur. (4) desertores, quorum pœna & iure milita-
ri, tam antiquo, quam nouo designatur. Dubium de permutatione de-
sertorum soluitur. (5) inter calones ac lixas versantes. Horum interest,
testimonio quodam innocentiam suam probare. Excluduntur vero ab
his, qui custodes sunt sarcinarum, quos permutandos esse demonstratur,
& totum Argumentum hoc finitur. §. XLIV.

B. C. D.
DISSERTATIO IURIS MILITARIS
DE
PERMUTATIONE
CAPTIVORVM,

Von
Auswechslung derer Kriegs-
Befangenen.

§. I.

Emo adeo hospes est antiquæ historiae,
qui ignoret præcis Romanorum mo-
ribus usitatum fuisse, non tam redi-
mere, aut permutare, quam potius,
quæ eius gentis erat inclementia, ca-
ptivos in duram perducere servitu-
tem. Monumenta eius rei non apud
historicos solum extare solent, e qui-
bus saltem I. Livium in *Lib. XXII. cap. LIX. & LXI.* atque Eu-
tropium in *L. III.* adduco, sed & Poëtas, maxime vero Ho-
ratiū

A 2

ratiā in *L. III. Od. V.* eadem suppeditare possunt. Neque leges, quæ in Pandectis ac Codice cum cura collectæ fuerunt, alium captivorum statum lectoribus ostendunt. Nimis itaque longus essem, si, quæ inter Romanos olim obtinuit, captivitatem cum illa, quæ inter hodiernas gentes Europæas, tantum non omnes, recepta est, pluribus contendere vellem. Quis enim non intelligit, me haut monitore, ista veterum Romanorum captivitate, qua libertatem invasit servitus, nihil tristius, nihil quoque miseratione dignius usquam fuisse. Cum plane inæstimabilis res sit naturalis libertas, ideoque eandem perdere, omnes exsuperat calamitates. Licet vero, Seneca iudice, in *L. de vita beata cap. XXV.* longe conscientiosius egerint Romani, dum captivos non occidebant, sed servabant §. 3. *Inst. de iur. person. L. 239. §. 1. D. de V. S.* Nihilominus, qui captivorum illorum conditionem penitus inspexit, quoties ad mania quæque vilissima fuerunt adacti, & morte quavis graviores sustinuerunt quæstiones, is omnino habet, quod illorum hominum sortem deploret. Hinc multum causæ fuit illi Spartano, cuius Hugo Grotius mentionem facit *L. III. de J. B. & P. cap. XIV. §. II. n. 1.* dicenti: *Se captivum, non servum esse.*

§. II. Atque hinc modo laudatæ gentes illam libertatis iacturam, ut satis inhumanam; ita quodammodo invictam rei militari, tollendam esse, censuerunt. Num vero, religione christiana invitante, aut cooperante, utpote clementiæ ac humanitati valde amica, hoc perfecerint negotium, seu Hugo Grotius in *lib. III. de J. B. & P. cap. VII. §. IX. Scit. Lib. cap. IX. §. XIX.* itemque Franciscus Frid. ab Andler in *Iurisprud. Privat. & Publ. Lib. I. Tit. VI. n. 10. seq.* iudicant, in præsentī copiose non disquiro. Sicco tamen pede non prætereunda est ratio illa, quam Io. Hermannus Stamm in *Lib. I. de Servitut. Person., Tit. I. cap. IV.* & Io. Frid. Hufanus in *Tr. de Hom. propr. cap. I. n. 37. seq.* de abrogatione huius servitutis in medium proferunt. Scilicet hunc captivitatis effectum cessare in bellis civilibus; christianorum

CAPTIVORVM.

vero plus quam civilia esse bella: cum unius corporis mystici
 in Christo membra sint; iniquum censuerunt, captos inter
 se in duram illam servitutis conditionem conicere. Ac
 enim bellum civile non bellum est, sed coercitio rebellium, i-
 deo milites in eo comprehensi non ut hostes, sed ut delin-
 quentes tractantur *L. 21. §. 1. D. de captiv.* quippe quibus ex
 gratia tantum aliquid præstari potest, de iure nihil debetur.
 De iuribus, ergo militum propriis, uti sunt de redimendo, aut
 de permutando, sibi gratulari nequeunt. Unde christianorum
 bella male comparantur cum civilibus, quæ iniusta sunt: cum
 contra bellum Christianorum nullum non debeat iustum es-
 se. Parum quoque caute additur, quod, Christiani inter se
 hostes, sint unius corporis mystici in Christo membra, id
 partim falsum, partim ab arte iuris alienum est: illud, quia
 inter Christianos veros qua tales vix dantur bella Hugo Gro-
 tius de *J. B. & P. Lib. 1. cap. II. §. VIII. n. 1.* & bello iniusto e-
 xistente definunt belligerantes esse membra corporis mysti-
 ci in Christo; hoc, quia conclusio probanda est iuris mi-
 litaris, cuius ratio e Theologia revelata peti non potest, nisi
 quis transitum de genere in genus sat vitiosum committere
 velit. Et cum probe conscius sim eorum, quæ Grotius lo-
 cis paullo ante citatis tradidit, quod Muhametis religioni ad-
 dicti populi, inter se bella gerentes, non amplius captivos
 suos redigant in servitutem, non video, quomodo mitior
 illa captos milites tractandi ratio possit proprius religionis
 christianæ effectus esse. Ne dicam de paganis, quorum
 prudentiores calamitosam illam servitutem, captis illatam,
 improbaverunt. Sic autem Seneca optime hanc in rem scri-
 psit *Ep. 47. Servi sunt? immo homines: Servi sunt? immo
 contubernales.* Et perinde Plutarchus narrat. *Quæst. Græc.*
p. 295. olim inter Corinthios & Mægarenenses bella gesta ἡμέρας
 ἑξήκοντα ἡμερῶν mansuete & ita ut populos consanguineos dece-
 bar. Si quis captus esset, habitum ut hospitem, & fide de pre-
 tio accepta, dimissum domum. vid. infra §. V. in fin.

§. III. Neque mihi libet temporis calculum examinare, quem Io. Bodinus *in Lib. 1. de Republ. cap. VII.* subduxit, & anno quinquagesimo sæculi decimi tertii hanc servitutis abrogationem factam esse, existimavit. Cum nullus dubitem, quin Icti, æque ac Chronologi, invenient, quod disceptationem circa commissum calculi errorem mereatur; salvo etiam manente iure retorsionis contra infideles in servitutem abducendos, *per Rec. Imper. de anno 1542. §. und wiewohl verb. in die Tyrannische und Viehische Dienstbarkeit.* Vid. Petrus Gudelinus *de Iure Noviss. Lib. 1. cap. IV.* & Io. Schilterus *in Exercit. III. ad Pandect. §. I. (b)* Non enim tam sollicitus sum in hoc argumento de antiquo, quam de paullo recentiore iure militari. Meum ergo animi propositum est, ex hoc, adhibitis eius iuris solidis fundamentis clare demonstrare, quod, licet sublato isto iure victoris, quo quisque captos efficere servos potuit; nihilominus illi etiamnum conveniat ius in bello captos tamdiu detinendi, custodiendi, & ad certam quodammodo speciem homagii, quod secundum diversas cuiusvis gentis leges præstandum, obligandi, donec legitima quædam occasio eosdem liberandi sese offerat.

§. IV. Ius vero hoc detinendi in captos exerceri, ex eis, quæ mox sequentur, satis manifestum erit. Inde captorum, antequam de illorum permutatione aliquid decidatur, ratio maxime habenda est. Quorum nomine intelligo omnes, qui, simul ut in publico ac solemnibus bello ab occupantibus acquisiti sunt, in potestatem capientium transeunt. Sic enim ipse Iustinianus Imperator istam, quæ superesse poterat, dubitationem avertit decisione sua, quæ *in §. 17. Inst. de R. D.* comparat: *Quæ ex hostibus capimus, inquit, iure gentium statim nostrasunt.* Non saltim ex illa ratione, quod nullus sint eo tempore, quo capiuntur; sed, quod ob iniuriam, quam vel intulerunt, vel inferunt, ut vitæ, libertati, ac rebus eorum parcat, se indignos reddiderunt, ideoque dum capiuntur, illis iniuria non inferatur, sed potius au-

CAPTIVORVM.

auferri videtur. Etsi autem hoc ius captivitatis in se certum est; sunt tamen, qui de eo fluctus in simpulo movere nituntur. Ex quibus non Albericus Gentilis modo *in Lib. III. de J. Bell. cap. XVI.* sed & Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. VI. §. III. n. 1. 2.* compellendus est: uterque horum evincere sult, non prius captos in potestatem capiendum redigi, quam in praesidia horum deducti sint. De quo merito mihi dubitandum est, non hanc ob causam, quam Iochimus Zentgravius *in Disp. de cade hostium captivorum §. 11.* nimis urget, quod in iure naturali solidum id non habeat fundamentum; nec gentium hac in re consensus probari possit sufficientibus exemplis: sed propter naturam occupationis hoc accidit, cuius species est captivitas: ac proinde naturalis adprehensio personæ, aut rei, ad perficiendam illam sufficit. Ius enim naturæ, tamen non respuit ius captivitatis, tamquam proximum belli effectum; interim tamen non secundum omnes circumstantias, uti hic loci est, istud determinat, sed belligerantium arbitrio hanc definitionem relinquit. Ad gentium hac in re consensum parum caute remittit Doctor ille Argentinensis, utpote qui vel ambiguus erit, si exempla intueamur, vel invalidus ad producendum iuris effectum, de quo unice quæritur. De duorum enim vel trium populorum pacto, hac ratione inuito, eodem Zentgravius fatente, lis non agitur.

§. V. Post depulsas Zentgravii tenebras, prælucente mihi Imperatoria decisione *in prac. §. IV.* nunc multo uberius dispiciendum erit, de his, quæ ab Alberico Gentili, eumque perperam sequente, Hugone Grotio opponuntur. Etenim captos dum putant, ubi intra fines, id est, præsidia hostium perducti fuerunt. Cui sententiæ fidem conciliare satagunt legibus Romanis, quæ hoc negotium luculentè explicare videntur. Ita excitant *L. 5. §. 1. D. de capt.* ubi Pomponius captum dicit eum, quem hostes ex nostris ceperunt, & intra præsidia sua deduxerunt: antequam enim in præsidia deduceretur hostium, manere eivem. Quo
cum

DISS. DE PERMVATIONE

8
cum coincidit Pauli iudicium in *L. 10. §. 3. D. h. t.*, militem amitti, ubi fines nostros excessit. Verum leges illae de conservanda, non de perficienda captivitate praecipunt. Captorum enim intra praesidia deductorum longe certior & securior est custodia, quam extra eadem: exinde tamen non sequitur, ut tum demum captivitas inceperit, quando arctior tantum per istam deductionem in praesidia facta est. Et sane ipse Grotius, cum *l. c. n. 2.* perductionem illam in praesidia refert ad continuandam captorum possessionem, tacite innuit, titulum adquirendi sive imperii in personas, sive domini in res captas, ab ea non petendum esse. Neque insuperabilis est illa difficultas, quando in *cit. L. 5. §. 1. D. de capt.* dilectis verbis habetur, captum, antequam perducatur in praesidia, manere civem. Siquidem eo sensu civis manet, quo animum scilicet revertendi, & ab hostibus se subducendi, nondum deposuisse praesumitur, quamdiu extra hostium praesidia existit, licet eorum manibus, aut vinculis detineatur. In homine enim capto semper considerandus est animus, quo non pirata incipit desperare de reditu ad suos, quam intra praesidia perducitur. Unde sub hac spe civis manet, etsi revera in potestate hostium versatur. *L. 5. §. 3. D. de capt.* Secus autem si modus hic capiendi declaratur, supervacaneum erit omne pactum, quo capti quoque, antequam in praesidia deducuntur a victore suo, sola fide in pignus relicta, auf parole, dimittuntur. Nihil enim refert iure militari, fides quem, an vincula adstringant.

§. VI. Ex dictis quoque iudicium ferri potest de illo principio, quod Hugo Grotius *l. c.* pro semel electa sententia sua porro obiicit; nempe, eo modo personas & res captas acquiri, quo amittuntur: Hominis enim & rei in hoc gentium iure eandem vult rationem esse. Sed notandum est hoc Grotii dubium ex eo satis everti posse, quod captos adhuc servos fieri, falso praesupponit, uti ostensum §. I. indeque comparationem personatum & rerum captarum

rum deducit. Deinde Grotius sibi aduersari videtur, cum statuit, in solo pacato eorum populorum, qui neutras belligerantium partes sequuntur, bellum esse permillum. Ergo & captiuitatem, tamquam proximum belli effectum, ibi excludere nequit *in lib. II. de I. B. & P. cap. II. §. X.* Iam vero si ad hunc casum adplicetur eius principium, protinus constabit, quanto pere fallat. In solo enim pacato capti acquirantur a capientibus, non tamen in illo amittuntur, ut ut fuga ad has gentes se receperint, quia inter gentes in bello medias ius postliminii esse non potest, Grotio id ipsum defendente *in lib. III. de J. B. & P. cap. IX. §. II. n. 2.* & illustrante exemplo Romanorum, bello Punico secundo captorum, qui ad Græcos, neutras partes observantes, confugerant, ut tamen libertatem obtinerent. Quare falsum est principium hoc, Grotio etiam teste, quo modo amittuntur, eodem modo capti acquiruntur. De singulis autem uberius disceptavi, ut luculenter pateret, non captos solum in solo sive hostili, sive pacato, & fide habita dimissos, sed intra præsidia etiam deductos ad permutationem illam militarem pertinere. Interim totam hanc lationem confirmare libet verbis Pettrini *Belli in P. IV. de Re Milit. Tit. 3.* *Hanc partem, inquit, vidi moribus atque usu recepiam, statim enim cum quis se dedit & in signum deditio- nis consignat & tradit enssem, vel quod aliud armorum genus, ita transit in potestatem illius, ut nemo alius, qui sit eius partis, ius in eum acquirere possit, nisi forte a suis recupe- ratus.*

§. VII. Quamvis vero per milites tam officiales, quam gregarios capti acquirantur; nihilominus ius in eos a nemine, quam a Principe, qui auctoritate sua & sumtibus sustinet bellum, recte prætendi atque exerceri potest. Milites enim tantum se habent, ut instrumenta, quibus Princeps ad aliquam regionem occupandam, & exercitum hostis de- bellandum utitur. Hugo Grotius *de I. B. & P. Lib. I. cap. P. §. III.* Pro acceptis quoque stipendiis operas suas milita-

res præstare solent, inde proclive est ad iudicandum, quod quoscunque ex hostibus capiunt, Principi, pro quo bellum gerunt, adquirant. Neque ab hac sententia me revocat idem Grotius qui in *Lib. III. de I. B. & P. cap. VII. §. V. & §. IX. n. 5.* captivos esse in potestate singulorum, qui ceperunt, pluribus contendit. Præterquam enim quod Grotius ipse inter milites personas quasdam eximæ dignitatis, in quas reipublicæ aut eius capiti, ius dat, plerarumque gentium usu ita exigente, exceptit; cum tamen iure gentium reliquos captos a singulis militibus adquiri, valde tueatur, ita intelligendus erit, ut id iuris gentium sit ante omne particulare, ea de re conditum, ius militare. Quare nihil quidquam mihi officere possunt, quæ ex iure Romano excitantur *L. 5. §. 1. D. de Stat. hom. L. 5. §. ult. & L. 7. pr. de A. R. D. §. 17. I. de R. D.* secundum quas bello capti sine discrimine in privatorum potestatem rediguntur. Id enim aliter concedere non possum, quam quatenus illi permisso ac consensu superiorum sibi adquisiverunt captos, statu populari, aut mixto Romanorum, eo tempore hunc occupandi modum tolerante: vel quod extra actum publicum capiunt milites, non intelliguntur capere, ut ministri, iudice Celso in *L. 51. D. de A. R. D.* Unde est, quod, si quid capiunt milites, non in procinctu, aut in eo, quod facere iubentur; sed in eo, quod promiscuo iure, aut solo permisso faciunt, id statim sibi adquirant, deficiente quasi publico ministerio, cum militaris occupatio accidit procul ab exercitu, in liberis excursionibus bey Ausgehung auf Parthey/ quæ non olim modo, sed etiam nunc frequentantur. Sic secundum ius militare hodiernum, præsertim Danicum, *art. 130.* discernitur, wann von kleinen Partheyen Gefangene eingebracht werden/ daß solche bleiben sollen demjenigen/ so die Parthey geführet/ salva tamen illa exhibitione captorum publica, de qua in sequenti §. VIII. disseram. Taceo illos, qui sine stipendiis militiam sequuntur, quibus spolia hostibus erepta, æque ac capti, iure compensandi debentur. Vid, D. Io, Telsmar *de s. VIII.*

CAPTIVORVM.

II

§. VIII. Postquam ergo Reges, Principes ac Respublicæ, aliter hoc ævo inter suos constituerunt, & potestatem privatorum in captos, publice condito iure militari, modo anteverterunt, modo restrinxerunt, necesse est, ut, quomodo multis in locis prætenso illi gentium iuri derogatum sit, paulo latius expendam. Equidem inter omnes expeditum est, captorum exhibitionem pertinere vel ad ipsam Regem ac Principem, si exercitui suo intersit, aut eius loco ad Ducem aliumque supremum militiæ officialem, hanc flagitante non iure solum militari, sed & quotidiana praxi eius, secundum quam pronunciat, daß die eingebrachte Gefangene vom Feinde müssen so fort bey dem commandirenden General geführt/ und daselbst zu erst angegeben werden. Ne cui dubium oriri queat, ipsa iurium militarium testimonia hac de re adducere libet. Sic Maximilianus II. gloriosæ memoriæ Imperator sapientissime captivorum hanc exhibitionem præcepit in N. B. art. 62. Mit den Gefangenen/ was deren von Kriegesherren / Fürsten oder Feld-Obersten wären / sollen wir oder unsere Feld-Obersten oder Befehlhaber / denen sie auch überantwortet sollen werden/ zu handeln haben/ doch soll denienigen/ so sie gefangen/ billiche Ergöhung und Verehrung dargegen geschehen. Idque præceptum longe utilissimum repetit in der N. B. art. 94. Wann sich auch begebe/ daß mit Hülffe des Allmächtigen/ der Feinde Fe. d. Oberst/ oder Feldhauptleute/ durch die Reuter gefangen würden/ sollen dieselbe Personen zu uns oder unsern Obersten/ oder desjenigen Händen/ der das Befehl haben würd/ gegen statlicher und billicher Verehrung gestellet werden. Et quoniam hæc Imperatoris iura videbantur magis ad captos officiales, eosque supremos, quam ad inferiores, aut gregarios milites spectare, admodum prudenter subiicitur in cit. N. B. art. 95. Wo aber ausser dergleichen Feldobristen und Feldhauptleuten andere Personen gefangen würd/ da mag ein ieder zc. Doch sollen alle und jede Gefangene für dem Feldobersten angezeigt werden. Equitatem huius negotii demonstrant reliqua iura militaria, in primis die Schwed. N. B. art. 87. Alle Gefangene sollen zu

vor uns präsentiret/ und zu handen gestellet werden. Parem, si non clariorem, dispositionem legere licet in Dänische N. B. art. 130. Alle in den eroberten Städten und Plätzen/ auch öffentlichen Feldschlachten bekommenne Gefangene sollen uns alleine zu gehören. Ne quid autem in fraudem huius legis committatur, eaque exhibitio tantum intelligatur de captis in publico, non in privato conflictu, quia sub finem excitati huius articuli dictum est de captis in liberis excursionibus, quod capientibus relinquendi sint. uti §. præced. quoque memoravi, ideo sapientissimus legislator libertatem illam hoc pacto temperavit in art. 131. jedoch soll ein ieder/ so vom Feinde einige Gefangene eingebracht/ selbige demjenigen/ welcher im Quartier das Ober-Commando hat/ noch vor Abends vorstellen. Neque dissensit Potentissimus Rex Prussie in Brandenburgischen N. B. Tit. XIV. art. 70. Anfangs sollen uns die Gefangenen präsentiret werden. His exacte conveniunt ea, quæ partim præscribuntur in N. B. Chursächs. art. 39. Mit den Gefangenen/ was deren von Krieges-Herren/ Fürsten oder Obersten wären/ sollen Ihre Churfürstl. Durchl. derer Obristen/ Feld-Hauptleute/ oder Lieutenant/ zu handeln haben. Denen sie auch überantwortet werden sollen: partim ex ratione belli deducuntur in Ober-sächs. Kreis. N. B. art. 31. Ihre Churfürstl. Durchl. behalten Ihre nach Kriegs-Gebrauch/ ausdrücklich bevor/ die Principal-Gefangenen/ als hohe Generals und Standes-Personen/ bis auf die Obristen mit eingeschlossen. Et paullo post eodem art. Die andern Gefangenen sollen dem Obristen/ Obristen-Lieutenant/ Obristen-Wachtmeister/ und Hauptleuten angezeigt werden. Sane tempus me deficiet, si singula superiorum iusta, circa exhibitionem captorum promulgata, enarrare vellem. Ex quorum inter se collatione facta iudicium ferri potest de sententia Hug: Grotii in *Libr. III. de J. B. & P. cap. VII. §. IX. in f. & Claudii Coteræi in lib. I. de iur. milit. & priv. leg. cap. XXV.* qua ius hoc captos servandi: solent concedere singulis, qui ceperunt, extra personas eximie dignitatis: in has enim rei-

publicæ, aut eius capiti, ius dare plerarumque gentium mores, fatentur.

§. IX. Neque tamen prætermittendum hoc arbitror, quod & tempus adiciatur in quibusdam articulis iuris militaris, intra quod tenentur captives exhibere captos suos. Id vero vel certum est spatio triginta sex horarum Brandenburgisch. N. B. Tit. XIV. art. 69. niemand soll seine eingebrachte Gefangene über sechs und dreyßig Stunden bey sich behalten/ consentiente iure militari Suedorum N. B. art. 77. da von Feind gefangene eingebracht werden/ soll niemand weder hohe noch niedrige Officier, noch die Regiments Profosen dieselben über 36. Stunden bey sich behalten/ itemque Zürichs. N. B. art. 72. aut viginti quatuor horarum secundum ius militare Brunovicente Tit. XIII. art. 50. Alle vom Feind Gefangene soll keiner/ er sey wer er wolle/ dieselben über 24. Stunden bey sich behalten/ calculum hunc probante Hug. Grotio lib. III. de J. B. & P. cap. VI. §. III. n. 2. vel incertum, quod in Dänischen N. B. art. 131. noch vor Abends vorzustellen/ id ipsum arrisit Batavis vid. Holländisch N. B. art. 59. Ein jeder/ wes standes Er sey/ soll alsobald/ und noch vor dem Abend bey dem welcher in Quartier das Commando hat/ den Gefangenen den Er vom Feinde bekommen/ vorstellen/ addita poenæ capitalis comminatione, bey Straffe/ daß der gefangene ihm genommen/ und er noch darzu am Leben gestrafft werden soll. Quæ iuris decisio ceteris longe præferenda est, cum rationi belli congruat, occasionem captare, adeoque tempus ad exhibendos & examinandos captos coarctandum potius, quam extendendum esse. Interest enim eius, qui ducit exercitum, a captis, sibi que oblati, hostium, quantocius fieri potest, explorare consilia, ut expeditione sua illa prævenire valeat. Balthasar Ayala in lib. I. de iur. & offic. bell. cap. V. n. 28. seq. B. D. Adrian Beier in Jurisprud. Milit. lib. I. Tit. XIII. th. I. 6. 3. in fin. Factam opportuno tempore hanc captorum exhibitionem, more magis, quam iure, sequitur eorum examen,

nisi quod ius militare Danicum saltem expressis verbis illud poscerit cit. art. 131. daß diejenigen so vom Feind einige gefangene eingebracht/ selbige dem/ welcher im Quartier das Ober-Commando hat/ noch vor abends vorstellen/ und NB. nach dessen Befehl sie bey den General Auditeur einschreiben und examiniren lassen. Id ipsum repetitur in der Königl. Dänischen Kriegs-Gerichts Instruction cap. VI. §. 38. Alle gefangenen vom Feinde/ wenn sie von der Generalität den General Auditeur zu geschicket worden/ soll er examiniren/ ihre Aussage richtig mēderschreiben/ und der Generalität davon Nachricht geben/ auch soll er von denen gefangenen eine Liste halten. Examen vero hoc uti dictum, Auditori Generali, aut alii, cuius fidei rationes lytri creditæ sunt, der die Dänisch-Rechnung in Händen hat/ committitur, ea ratione perficiendum, ut capti iubeantur indicare (a) die Zeit ihrer Ankunfft/ quia ab eo tempore computatur, præsertim quod ad captos milites gregarios attinet mensis, dies & hora, vier Wochen/ vier Tage / und so viel Stunden/ intra quæ quisque vel redimendus, vel permutandus est. Nam praxi militari receptum est daß eine jede Partey soll ihre gefangene in Monats Frist/ von der Zeit der Wissenschaft anzurechnen/ auszuwechseln verbunden seyn. Quo tempore elapso, nec spes liberationis interim facta est, operas victori addicere licet. Franciscus Bonbra *de Arte belli & pac. Disc. XXIV. in fin.* Joachimus Burger *in Cent. I. O. XXXI.* Nisi expresse conventum daß denen Kriegs-Gefangenen nicht erlaubet seyn sollte/ sich in andere Kriegs-Dienste einzulassen vid. daß Cartel d. 31. Augusti 1702. inter Imperatorem eiusque Eoederatos ac Regem Galliæ initum art. 56. quod refert Antonius Faber in der Europäischen Staats-Canzley. P. VII. cap. XIV. (b) von wem Sie eingebracht / quod scitu necessarium vel propter remunerationem, wegen statthlicher und billicher Verehrung/ quæ capientibus personas eximie dignitatis decernitur §. VIII. vel propter lytri participationem, de qua plenus dicam §. XI. (c) wie sie heißen/ (d) von was Regiment oder Com-

CAPTIVORUM.

15

Compagnie sie seyn: quorum illud ad suppositionem falsi aver-
tendam; hoc ad merita militaria investiganda conducit, requi-
rente id singulari specificatione, daß in jeder specificati-
on die qualität und quantität derer Gefangenen gedacht werde
Cartel cit. art. 41. (e) was ein jeder bedienet quia secundum
differentiam singulorum & officiorum ipsa permutatio insti-
tuenda est. Atque ex his circumstantiis in scripturam reda-
ctis, da eine ordentliche Lisse darüber gehalten wird / id com-
modi in usum ac praxin militarem redundat, ut non circa
custodiam solum personarum discrimen servetur, sed & ad
instituentiam captivorum permutationem facilius perveniri
possit, de qua unica me sollicitudo tenet. Deinde illa con-
signatio ad specificationem transmittendorum captivorum
plurimum facit, ut rationes de permutatis ac permutandis eo
promptius reddantur, ceu in supra citato Cartel discrete re-
quiritur art. 40. Ein jeder theil soll allezeit eine specification denen
Gefangenen so er überschicket mitgeben und derentwegen ein Re-
cipis vom Commendanten des Orts dahin die Gefangenen re-
mittiret werden / zurück nehmen / damit nach deren Auswech-
slung derjenigen von beyden / so den andern schuldig verbleiben / sor-
ge tragen könne / entweder an Geld oder Auswechslung satisfac-
tion zuschaffen. Quemadmodum igitur Auditor generalis
est executor huius pacti iuxta clausulam in Cartel d. a. 1674.
die General und Ober-Auditeur sollen alle behörige Anstalt vor-
zusehen wissen / damit in ein und andern / denen in diesen Cartel
beschriebenen Puncten fleißig nachgelebet werde / ita de permu-
tatis ac redemptis rationes reddere tenentur, Cartel d. 2. 1679
art. 17. ein fleißiges Protocoll halten &c. & in art. 19. ad iustifi-
cand das rationes exigitur, daß bey der auslieferung sich die Offici-
er gebührend / durch einen Officier quittiren lassen / und solche
Quittung dem General Auditeur besorglichen lassen zustellen.

§. X. Ceterum, quæ alias traduntur, quod captivi,
quos quisque nactus est, potestati Generali dem General Ge-
waltiger sistendi sint, vel vicem eius gerenti, uti in Branden-
bursch.

bursch. A. B. Tit. XIV. art. 69 die Gefangenen sollen dem General Gewaltiger oder in dessen Abwesenheit seinem Lieutenant zur Verpahrung überantwortet werden. Similiter præceptum est in Ehurhandorischen A. B. art. 76. Alle von Feinden gefangene sollen uns zu unser fernern Verordnung in unser General-Stockhaus geliefert werden/bey willführlicher Straffe jedoch das einem jedwedem die auf den gefangene habende Prætenſion vorbehalten seyn soll. Conferri etiam hac in re meretur das Fürstl. Braunſchweigisch. R. N. Tit. XIII art. 50. Verum quæ in medium prolata sunt, cuncta dictis neutiquam adverſantur, nisi quis ius cum ministerio confundere velit. Generali enim potestati non alia offeruntur mente, quam ut ab ea pro conditione personæ suæ captivi custodiantur, donec in munitiora loca transferri, ibique ad permutationem ac cuiusque redemptionem detineri possint. Multominus impedit ius summorum Imperantium in captos, quod in cit. art. 5. VIII. nominatim in Maximiliani II. A. B. art. 95. cuivis capienti permitti debent capti, ut ab iis lytrum petere queant. Sic autem Imperator l. c. præscribit: Wo aber auſſer dergleichen Feld-Obersten und Feld-Hauptleuten/ andere Personen gefangen würden/ da mag ein jeder der dieselbigen niederwirfft und bekommt schätzen/ und Kriegsgebrauch nach damit handeln. Primo enim a me non agitur de redemptione, sed permutatione, adeoque dubium videtur a statu controversiæ alienum esse. Deinde cum personarum captarum selectu, & summorum Imperantium præscitu coniuncta est, hæc capientibus permittit lytri captatio, uti ex articulorum inspectione notum, ubi verba hæc iterum recurrunt: Doch sollen die Gefangenen ohne unser oder unser Feld-Obersten Vorwissen nicht ledig gelassen werden. Quod ipsum confirmatur, ac sub gravi poena, in transgressores dictata, iniungitur a Potentissimo Rege Prusiæ in Br. A. B. art. 83. die andern gefangenen aber sollen unsere Soldaten behalten und deren Ration/ die doch allewege mit unserm und des Feld-Marschallens Vorwissen und Zulassung/ bey Vermeidung Leibes

CAPTIVORUM.

6

bes und Lebens straffe geschehen sollen/ genießen. Inde omnino
 perspicui potest, non iuri stricto, de quo quæritur, sed Re-
 gum ac Principum liberæ æque ac liberali concessioni tribu-
 endum, quod per milites tanquam ministros suos, non om-
 nes captivos sibi solum vindicent, sed quosdam illis etiam
 concedant, ut eorum augeant atque stimulent animi alacrita-
 tem, qua ad plura, eaque fortia facta patranda se se præpa-
 rent, & data occasione consumant. Nihil enim est, quod
 iustius militi debetur in laboris sui remunerationem, quam
 hæc lytri de captis largitio, immo nihil est, quod Principes
 maiori cum compendio dare possunt. Quandoquidem mi-
 les intendere solet virtutem ob hanc liberalitatem, & supera-
 re eos facili negotio, qui cetroquin, languente militis manu,
 invicti fuissent. Quare æquum esse, iudicabant Patres con-
 scripti apud Livium in Lib. II. cap. XLVIII. habere eos, quorum
 sanguine & sudore quid partum est.

§. XI. Ex his omnibus igitur adparet, ius circa ca-
 ptos solius summi Principis esse, militis vero nullas esse par-
 tes circa eos, nisi quas liberalitas Domini ipsis adiicit. Hinc
 de captorum liberatione nemo statuere potest præter eum,
 cuius auspicio bellum geritur, aut quibus ex officialibus su-
 is superioribus id commisit, die Privat-Dianktion soll alleine
 mit unser und des Generals Vorbewußt und Zulassung geschehen
 prout omni fere iure militari expressum esse legitur Schwed.
 N. B. art. 89. Dänische N. B. art. 132. Brandenb. K. N. Tit. XII.
 art. 69. Holländische N. B. art. 61. Solet autem quisque Re-
 gum ac Principum, de illa decernere vel secundum condi-
 tas a se leges, aut admissas consuetudines militares, vel se-
 cundum pacta conventa, quæ Gallorum idiomate les cartels
 des prisonniers efferuntur. Et quemadmodum illæ semel
 captis spem liberationis non dubiam faciunt; ita hæc modum
 ac ordinem in liberandis captis servandum, ratione belli ac-
 cedente, satis superque ostendunt. Inprimis quod attinet
 ad captorum sive redemptionem, sive permutationem, quæ

C

hæc

sine personarum captarum selectu, in modo laudatis pactis expresso, vix ad optatum finem perducitur potest. Captivorum enim permutatio designatur ille modus, quo capti ab utraque belligerantium parte mutua restitutione, secundum personarum suarum æstimationem, ex cingulis ac officiis dependentem, & in publica conventionem adductam, liberantur. Unde accidit, ut pro re nata vel singuli cum singulis, vel unus pro pluribus, vel vicissim plures captivi unius loco inter se permutentur.

§. XII. Sic captivorum permutatio a gratuita horum dimissione, quæ ab arbitrio & indulgentia victoris quidem dependet, sed habita ratione tam ætatis, quam sexus & status quarundam personarum, quibus illa applicanda, uti in sequentibus §. 39. 40. 41. aliisque dicturus sum. Eiusque exempla varia refert Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. XXIV. §. IX. n. 2. & in not.* Et licet cum redemptione in eo conveniat, quod sine expresso pacto præcedente de lytro non instituitur; nihilominus quia privatis quoque militibus relinquatur lytri perceptio de iis, quos ex inferiore militantium sorte ceperunt, quod §. X. obiter demonstratum est, idque miror a D. Petro Mullero iuxta ac D. Heriolo, præclaræ famæ ietis, penitus omissum fuisse, ut ut ex professo argumentum hoc *de redemptione captivorum* tractaverint. Inde manifestum est, quod a permutatio captivorum multum discrepet, quæ a belli dominis tantum, eisque, quos speciali mandato suo instruxerunt, arbitrio privatorum nihil quidquam hic concessio, perfici debet. Ad publica enim belli commercia pertinet, quæ illorum propria esse solent, qui summi imperii exercendi ius habent Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XX. §. II.* & ad istorum mandatum præfecti militibus saltim exsequuntur. Hugo Grotius *de I. B. & P. Lib. III. cap. XXII. §. II. & III.* Hinc aliquoties in superiore §. VIII. in primis in laudati Imperatoris Maximiliani II. *A. B. art. 62.* præscribitur, *es sollen mit denen Gefangenen oh*
ne

ne uns/ oder unser Feld^h Obersten und Befehlhaber niemand zu handeln haben. conf. Chursäch. N. B. art. 39. Ne quis vero sibi persuadere possit, permutationem in art. 62. indigitam tantum respicere die Kriegsherrn/ Fürsten oder Feld^h Obersten/ ideo authenticæ interpretationis causa coniungenda sunt sequentia verba: Es soll auch niemand einigen Gefangenen von sich kommen lassen/ ohne Zugeben des Obristen/ bey Leibes^h Straffe/ accedente huius rei confirmatione, in der N. B. art. 95. daß ohne des Feld^h Obristen Vorwissen die Gefangenen nicht sollen ledig gelassen werden. Minime ergo omnium mihi obstat *cit. art. 95.* qui de redemptione potius, quam permutatione captivorum agit: cum tamen ab illa, ut sub initium monui, ad hanc non valeat ubique argumentum: quamvis neutra, quod mihi in præfenti casu sufficit, sine præfentis superiorum institui queat. Et sicut militum venditio est de publicis Regum ac Principum monopolis, de quibus operose commentatus est D. Præfens in *Tr. de Principe Monopola*, ita permutatione magnam convenientiam cum venditione habente, exinde concluditur, eam secundum iuris militaris principia nulli convenire, nisi belli Domino, aut eis, quibus in mandatis hanc perficiendam dedit. Videtur quoque permutatio captivorum a privatis suscepta sine suo carere, cum permutati milites ab illis adquiri non possint. Cui vero adquiruntur milites permutatione utrinque dimissi, illi ius permutandi non tam in directione, quam in executione tribuendum est.

§. XIII. Et si pro regula stat voluntas cuiusque victoris in gratuita, de qua paullo ante dixi, captivorum permutatione; nihilominus eandem ad permutationem adplicare non licet, tum ob periculum rationis, si quis plures, atque par est, captivos suos æstimet, tum ob non præfidentem his se liberandi occasionem: quarum illam in bellis pleurumque aliquid iniquitatis adferre, late evincit Hug. Grot. *del. B. & P. L. III. cap. IV. §. XIII. n. 1. & cap. XI. §. XVI. n. 2.* hoc nimis

inhumanum esse, supra declaravi §. I. & II. Cum ergo modus, æque ac casus, permutandi ex iure militari, hac in parte deficiente, neutiquam definiri possint, ideo opus est expresso eoque speciali pacto, cuius mentio quidem facta §. X. at plenior declaratio ad locum hunc dilata est. Magna enim inæqualitas inter utrinque captos intercedit, maxime inter officii militaribus præfectos, in quibus non tam ad paritatem officii, quam potius ad utilitatem, hosti præstitam, a permutantibus probe attendendum est, inde meliore via expediri nequit hoc negotium, nisi pacto ab utraq; parte convento. Quod publicam in se continet conventionem vel ipsorum Regum ac Principum, bella inter se gerentium, vel Ducum, quos exercitui suo præesse voluerunt, vel eorum, quibus id negotii præ ceteris dederunt; ut duobus tamen posterioribus casibus a Dominis suis non speciali modo mandato instructi sint, clautula cum libera id non supplente. Br. de Lynker *Dec.* 483 sed horum quoque, litium vitandarum causa, confirmatio expressa accedat. Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XXII. §. VII.* Balthasar Ayala *de iur. & offic. bell. Lib. I. cap. V. n. 20.* Zoucheus *de iure fecial. P. 2. sect. 9. qu. 44.* & Gerhardus Feltmann *in Resp. Milit. IX n. 60.* Hac mente in sæpe cit. *Cartel art. 60.* dicitur, daß reciproquement die ratification solches Cartels in Zeit eines Monats/ so wohl von Seiten Kåyferlicher Majeität/ als von Seiten Ihrer Allerchristlichsten Majeität für Sie und deren Allirten ist versprochen worden. Neque his obstat *L. 5. de pact.* ubi Ducibus belli quædam inter se pacifici permittitur, adeoque idem valere de permutatione captorum videtur. Præterquam enim quod verba præcedentia, *quæ fit per pacem*, aliqui cum Holoandro, quem sequitur Arnoldus Vinnius *de Pact. cap. II. n. 1. & D. Bechimann in Us. D. Pract. Exercit. VII. n. 29. seq.* legunt per principem; at tamen retenta priorè lectione, sententia modo explicata non labascit, cum lex de sponsione Ducum agat, quæ sine rati habitione Principem non obligat, ut post Hug. Grot. *de I. B. & P. L.*

CAPTIVORVM.

21

P. L. II. cap. XV. §. XVII. D. Brunnemann in *Comment. Digest.*
ad h. l. n. 15. bene animadvertit. Perinde etiam se res habet de
 pacto, quod de liberandis captivis inicitur. In illud vero dedu-
 cuntur, quæ vel liberationem captivorum modo præcedunt,
 modo attingunt, uti est eorum sustentatio, nempe sanorū, tam
 gregariorum vid. cit. Cattel *art. 43.* quam officialium *art. 46.* &
 agrorum cura sub promissione de refundendis impensis
art. 45. designatio lytri, pro redimendis, & præscriptio mo-
 di pro permutandis, quibus reliqui articuli referri sunt, vel
 saltem aliquam cum ea connexionem habent, sic salvagardia-
 rum constitutio, aut dissolutio *art. 48.* seq. excursio militum
 ad certum numerum redacta *art. 54.* itemque prohibitio de
 vitando armorum illicitorum usu: quoniam milites tam illum,
 quam hanc excedentes ac violantes, se indignos reddunt,
 qui pacto hoc fruantur, nedum ad pristinam libertatem suam,
 gravi poena violatores manente, adspirare valeant. Quibus ex-
 peditis nunc istorum pactorum exempla adicienda sunt, quæ
 tamen integra exscribere nec instituti mei ratio patitur, nec
 argumenti huius necessitas requirit. Idcirco indicem
 illorum dare, & ex novissimo exemplo, quod hætenus ad-
 legavi, eos decerpere articulos, captivorum qui permutationi
 interserviunt, in primis ubi necessaria casuum est decisio, mihiq;
 sufficere videntur. Antiquissimum vero huius pacti exem-
 plum commemorat Feltmann in *Resp. Milit. IX. n. 76. seq.*
 quod inter Regem Hispaniæ Archiducemque Austriæ, ac Foe-
 deratos Belgii Ordines initum Anno 1602. ac 1622. renovatum
 auctumque fuit. Idem ICtus rerum militarium peritissimus
 huic etiam *l. c. n. 80. & 82.* iunxit atque exhibuit tabulas pacti,
 quæ superiore sæculo Anno 1672. inter Colonienses Mona-
 steriensesque ac Belgas, & pariter inter Gallos & Belgas sunt
 perfectæ. Plura, qui desiderat, eaque proprius ad Imperium
 Romano-Germanicum spectantia horum pactorum exempla,
 ab illo evolendi sunt commentatores ad Corp. Jur. Milit. ubi
 inter

inter alios Eberhardus Hoierus *ad Jus Milit. Brandenburg. art. 70.* præclare refert, quomodo a. 1645. inter Imperatorem & Regem Sueciæ convenerit de captorum tam redemptione, quam permutatione, facta per singulas militum classes adplicatione, cuius pacti leges itidem receptæ fuerunt A. 1657. in Sueco-Danicobello. A quibus diversa non sunt, quæ inter Galliarum Regem & Electorem Brandenburgicum Fridericum Wilhelmum, gloriosissimæ memoriæ, ac Duces Brunsvic. & Luneb. A. 1674. & inter Regem Sueciæ eundemque Electorem d. A. 1678. conclusa fuerunt & in *Instruktionem Militari Corp. Iur. Milit.* inserta, p. 48. leguntur. Neque recentior stylus curiæ militaris ea mutavisse, ex recentioribus illis patet, quæ inter Galliarum Regem & Foederatos Belgii Ordines A. 1691. ante Pacem Risvicensem conventa, itemque inter Imperatorem & Galliarum Regem eodem pæne tempore A. 1692. quorum illud pactum separatim idioma Batavico expressum Hagæ Comitum, ac reliquis copiosius sistit t. m. mandata Ducum hac de re convenientium, quam utrorumque belli Dominorum disertam ac claram retihabitionem; hoc prolixè refert Antonius Faber in *der Europäischen Staats » Cansley lib. 1. Fasc. VI. n. 1.* Omnium vero recentissimum, quod oculis meis usurpare licuit, apud eundem scriptorem extat *l. c. lib. VIII. cap. XIV.* Quæ singula talium pactorum exempla non legem solum dant tam redemptioni, quam permutationi, daß nach solchen Cartellen / als nach einer Nichtschnur die Auswechslung und Ransonierung der Gefangenen beyderseits gerichtet und geschlichtet werde / sed & incommoda avertunt, quæ captis, quantæcunque etiam dignitatis aut fastigiū fuerint, alias expectanda sunt. Dann aus mangel einer solchen Nichtschnur / unterschiedliche verdriessliche Zufälle sich blicken lassen / denen die gefangen / von was Qualität oder Stande sie auch seyn mögen / unterworfen seyn / ehe und bevor man sich zwischen denen Armeen wegen ihrer Ranson oder Auswechslung verglichen. Vid. supra cit. Cartel inter Regem Galliarum & Electorem Brandenburgic. A. 1674. in pr.

§. XIV.

§. XIV. Quod si captivorum permutatio eo, quem huc usque descripsi, ordine ac pacto suscipiatur, nihil est, quod iustitiam eius dubiam reddere possit. Parum igitur attendenda sunt, quæ Henricus Bocerus, haut incelebris Ictus, in *lib. I. de Bell. cap. XVIII.* contra eam suppeditat argumenta. Equidem ius divinum urget modo veteris, modo novi foederis: illud Exod. XXI. v. 1. seq. Lev. XXV. v. 39. seqq. Deut. XV. 10. & XXI. 10. hoc Eph. VI. 8. & 9. comprehensum: cui usus servitutis omnino consentaneus sit, sed captivorum permutatio illi derogari, quod minus ferendum. Inde pergit, se mirari satis non posse, quomodo ex hostibus capti hodie vendi, donari & permutari soleant, cum de consuetudine capiendum servi non fiant. At dubio procul mirari desinet, quisquis in posterum perleget Bocerum, si mecum expenderit, quas abrogata servitutis causas cum in principio indicavi, tum quoque sub examen revocavi. §. 2. & 3. Et quemadmodum vera religio non abolet politiam; ita nec olim impedivit, quo minus capti fierent servi, neque hodie illam damnat consuetudinem, qua capti liberi permanent. Dicta S. scripturæ, quæ obicit, sic se habent, ut a controversia hac multum discedere videantur. In primis autem ea, quæ ex V. T. petiit; quæ aperte agunt de servitute venditione, non captivitate, adquisitis, eisque ex Israelitarum gente oriundis, Inbilæo his certam liberationis spem faciente. Jo. Seldenus *de J. N. & G. Lib. VI. cap. XIX.* Contra ex aliis populis eo tempore capti in servitutem redigebantur, rigorem hunc DEO Iudæis permittente, vel ob retorsionis exercitium, vel singulares quarundam gentium excessus, qui in exemplum trahi non debet. Ceteroquin notum est Iudæos in bellis ultroneis captivos ad duo coegisse, ad Profelytismum, & ad servitutem. Petrus Cunæus *de Republ. Judaicor. lib. II. cap. XIX.* Wilhelmus Schickardus *de Jure Regio Ebraeorum th. 17. p. 176.* Quod autem a novo foedere de-

prom-

promptum est, ad officia dominorum & servorum pertinet. Unde in cunctis nihil quidquam deprehendere licet quod minima ex parte iustitiæ huius permutationis adversum esse possit, nisi verba quis detorquere velit. Longe minus obstat, quod ex hostibus capti vendi, donari & permutari soleant, quæ consistere non posse existimat Bocerius nisi capientium servi fiant capti. Sed quotusquisque nescit, vendi integras provincias, & donari certas copias militum, salva naturali hominum libertate, quia quamdiu subiectis aliquid libertatis superest proprie non ipsi homines, sed ius eosdem regendi alienari dicitur, in quantum illud est cum aliquo emolumento coniunctum. Pufendorfius *de J. N. & G. Lib. VI. Cap. III. §. VII.* Falsum itaque est permutationem captivorum pro iusta non habendam esse, nisi præsupponatur servitus captivorum, aut per eum producat. De captis a Turcis hoc quidem concedo iure retorsionis, sed de illis non est disputandi propositum, ideo ad illos revertor, qui in Christianorum bellis capiuntur. Etsi in potestatem capientium transeant, ut §. 3. *inf. §. 4.* dictum est, & permutatio non alio fine instituitur, quam ut captivi utrinque alii pro aliis ad recuperandam libertatem dimittantur. Nihilominus distincta est potestas publica a privata, aut etiam a proprietate: quarum illa naturalem libertatem relinquit, quam hæc tollit: & aliud est ius detinendi captos; aliud est ius detrudendi eos e censu liberorum in censum servorum; prius iure militari hodierno; posterius veteri Romanorum receptum erat per *L. 60. ff. de furt. & L. 1. C. de servo, fugis.* Unde permutatio in usu est nostra ætate illis gentibus, apud quas ius bellicæ servitutis exolevit, & mos tantum captivos custodiendi obtinet, ut docte ac solide id ipsum exploravit ac tradidit Excell. D. Jo. Jacobus Mullerus in *Inst. Jur. Gen. Lib. II. cap. X.* Et quamvis captivus nec hodie in commercio sit privatorum; hoc tamen eius permutationem neutiquam impedit, cum sufficiat, ius utendi libertate sua ferre com-

CAPTIVORUM.

25

mercium, quia incorporalia alienari, & consequenter permu-
tari, ius omne patitur, Hugo Grotius *J. B. & P. Lib. III. cap.*
XXI. §. XXV.

§. XV. Neque maioris momenti sunt ea, quæ a Bocero
l. c. porro in medium proferuntur. Si vera esset a Dd. pro-
posita sententia, ut ex hostibus capti non fiant servi capien-
tium, sed permutatione liberari omnes possint, sequi inde,
usum iuris postliminii hodierno tempore abrogatum esse. Sed
licet inter Christianos id verum sit, ut §. 2. & 3. uberrime est
declaratum, inter Christianos tamen & Muhammetis asseclas
illud etiamnum vigere, ex consuetudine eorum locorum,
quibus cum Turcis & commercii & bellorum plus est, abun-
de constat. Quod autem nonnullis in mentem venit, sta-
tuere, Turcorum bella cum Christianis omnia iniusta &
impia esse; id speciosum magis, quam, repugnante publico
gentium iure, verum, & a proposito nostro prorsus alienum
est: illud quidem, quia & Christiani habent contrarii tes-
tem, funestam illam ad Varnam eladem; hoc, quia non de
captis Turcis, sed de Christianis militibus contentio mea est.
Unde sequitur, quod ad personas captas attinet, ius post-
liminii factim abrogatum esse inter Christianos, illo adhuc
salvo manente circa res, magis tamen immobiles, quam mo-
biles, quarum illas iure reversionis ac postliminii gaudere
quamvis in modo aliquid mutatum sit, egregie, ut omnia sua
explicat Illust. de Coccei in *Dissert. de Postliminio Sect. II. §.*
XII. seqq. Ad scopum meum propius accedit illud dubium,
quod desperata captorum permutatione fortius pugnaturi
sint milites, quorum virtus sola belli nervus est, ut pluribus
tam argumentis, quam exemplis Nicolaus Machiavellus de-
monstrat in *Lib. II. de Republ. c. X.* putatque Hugo Grotius
in *lib. III. de J. B. & P. cap. XXI. §. XXIV. n. 1.* hanc ob cau-
sam adeo difficilem fuisse apud Romanos captivorum libe-
rationem, ut leges eam omnino prohibentes promulgave-
rint. Verum confundit Grotius legem de non liberandis
captivis, quam nullam fuisse oportuit, nisi qui armis posi-

D

tis

tis sine extrema necessitate se dederunt, quorum trahi potest *L. 17. D. de captiv.* cum deliberatione, de liberandis captis inita, num digni sint, qui redimantur, aut permulentur. Captivorum enim causam a Romanis serio examinatum, quidque de illis statuendum esset, cum cura inquisitum fuisse, contra Grotium tradidit Henricus Boeclerus *in Dissert. de Milit. captiv.* p. 164. 165. Falluntur etiam, qui minus ponderant, quod victoriam obtinere magis divinæ providentiæ, quam solius virtutis militaris opus sit, uti pro ea, qua pollet, prudentia rursus hoc negotium præclare decidit Illustr. de Coccei *in Dissert. de Justo præliorum exitu.* Ergo non videtur talis lex, aut consuetudo, rationabilis esse, quæ ad excitandas quorundam militum vires ac robur, omnibus ac singulis captis spem liberationis omnem præscindere velit, cum tamen in potestate & providentia militum non sit, semper victoriam reportare. Ex dictis nunc infero illos milites demum dignos esse, qui permulentur a belli Dominis, cum, ut fortes decet, fortiter pugnaverunt, saltim ex infortunio, aut a multitudine hostium, eo fuerunt adacti, ut sese dederent. Contra permutatione penitus indigni sunt, qui ubi vitabile periculum adest, ex iniusto timore se se hostium potestati submiserunt. §. 44. De quibus recte iudicat Quintilianus *Declamat. 339.* *Quæ spes in milite residua est, si nihil potius fuerit, quam capi.*

§. XVI. Inventa nunc atque constituta norma permulandi, simulque excusis, quæ permutationi obesse videbantur argumentis, ad eventum eius progredior, qui milites omnes concernit. Sunt autem permulandi milites capti non unius generis, alii primarii & maiores, qui honoratioribus partes in bello habent, ut præpositi militum exercitui, inque eis officia sua gerentes; alii gregarii & minores, qui partes communes tenent & communi censu æstimantur. In his tamen omnes conveniunt, quod electione assumantur, lustratione probentur, sacramento militari confirmentur & matricule inserantur.

CAPTIVORVM.

27

rantur. Carolus a Mansfeld in *Magist. Milit. Tr. 2. cap. 2. p. 162.*
 Ego initium facturus sum abiis, qui de gregariis militibus
 in captivitatem deducti sunt. Quorum permutatio eo mi-
 norem habet difficultatem, quo magis exacta illorum æqua-
 litas servari potest, daß Mann vor Mann ausgewechselt wer-
 de / vid. das *Cartel d. a. 1702 art. 41.* Cur | vero | singuli pro
 singulis dimittantur ac recipiantur, vulgo hanc causam ad-
 ferunt, quia illi capti non sunt artifices, sed artis militaris
 saltim executores, aliorumque instrumenta, quorum effi-
 cacia æqualis habetur, secundum *L. 13. C. de contr. & com.*
Stip. Hugo Grotius de *J. B. & P. Lib. 1. cap. V. §. III.* Unde
 permutatio suscipitur sine differentia (1) nationis. Etsi e-
 nim natio aliquem commendare, vel reprobare solet *arg. l.*
31. §. 21. D. de Æd. Edict. & doctor ille militaris, Flavius Ve-
 getius in *Lib. 1. de Re Milit. c. 2.* experientia doctus dixit,
quod gens gentem in bello precedat; nihilominus quia pares ex-
 peditione ac periculis Dominus belli eos esse iussit, ideo in pa-
 etis quoque permutatoriis ad paria, siue onera, siue commo-
 da percipienda, iudicantur, daß alle Gefangenen was nation
 sie seyn / ohne einige reserve, durch Auswechselung sollen befre-
 et werden. vid. *cit. Cartel art. 1. in pr.* idque repetitur in *art.*
38. & adplicatur pro ratione illarum circumstantiarum no-
 minatim ad equites, *art. 7.* die Husaren sollen auf ebene weise
 wie die Cavallerie tractiret werden / nec non ad pedites *art.*
12. Die Heyducken oder Tolspatschen sollen wie die infanterie ge-
 halten werden. Quo exemplo liquet, nationis differentiam
 hodie esse nullam in permutatione captorum. Neque aliter
 obtinet. [2] ratione obligationis nempe lecti, conducti, &
 que ac focii, indiscriminatim admittuntur. Delectis nullum
 dubium esse potest, quia interest Domini belli habere sub-
 ditos, quibus imperet. Neque de conductis & fociiis mi-
 litibus secus statuendum est, quia subditorum loco adhiben-
 tur, & cum illis idem subeunt periculum, adeoque in captivi-
 tatem incidentibus, æquum est, ut eodem permutationis iure
 fruun-

D 2

fruan-

fruantur, prout fortunæ utriusque sociis convenit. Hugo Grotius de *J. B. & P. Lib. III. cap. IX. §. II. n. 1. & cap. XXII. §. II.* Id quod manifestum est, cum ex ante dictis de sublato nationis discrimine circa permutandos, tum ex initio sæpius laudati pacti inter Duces Imperatoris ac Regis Galliæ conventi, ubi sociorum cautela hæc clausula præ ceteris inserta est mit Auswechslung unser Kayserslichen neben Einschließung unserer allierten einen/dann der Königl. Französichen und gleichermassen mit begriffenen allierten Gefangenen andern theils & reliqua. (3) conditionis ac status, sive de equestri, sive de carnalium splendor, sed præsentium rerum expeditio, perinde ut in his & istis probe inspicitur, quod in procinctu sint, operasque suas non minus in tuenda provincia, quam ordinarii milites in castris, præstare solent. vid. Cartel art. 6. & 9. verb. Die Regimenten und Troupen Land Militz oder Ausschuss &c. itemque art. 20. allen Französichen Troupen so wohl Officier als gemeinen/ von den Ban und Arriere-Ban und Milices soll gehalten werden/ gleichwie die Reutere/ wenn sie zu Pferde seyn/ und wie die infanterie, wenn sie zu Fuß seyn. Conf. D. Textor. *D. de Jure sequel. th. X. seqq.* (4) Operarum militarium, Sic funditorum aut fulminantium delecta manus, die Grenadierer, itemque rei tormentariæ intenti den gehalten wie die Infanterie cit. Cartel. art. 23. & 24. qui ve in cuniculis terræ indicandis, sive effodiendis, operas suas impendant, die Minire/ eodem censu habentur l. c. art. 15. (5) Loci, ubi capiuntur: Limitanei ergo non minus, quam stationarii, quorum illi in hostium finitimis locis ad repentinæ eorum incursiones semper intenti sunt; hi ad provinciæ quietem in propugnaculis Principum stipendia sua merentur die auf denen Bestungen in der Besatzung liegen/ pari permutationis iure cum his gaudent, qui in acie, aut in itinere capiuntur, l. c. art. 1. Es sey in Schlachten/ Eroberungen derer Bestun-

CAPTIVORVM.

29

Bestungen / Plätzen / Parteyen und anderer Gestalten. Si enim Modestinus l. C. §. 12. D. de capt. & post. eius rationem habet in præmiis & commodis militaribus, qui ex improviso, dum iter facit, ab hoste capitur, multo magis favor in captivos milites limitaneos & stationarios trahendus est tali casu, quo mandatis fungentes in hostem incidunt. Ex his tandem liquet, quo modo remiges die Boots-Knechte sind permutandi vid. in Corp. Iur. Milit. das Cartel. inter Regem Suediæ & Electorem Brandenburgicum de a. 1678. art. 5. in f.

§. XVII. Quamvis autem in §. præc. dictum sit de militum gregariorum permutatione, daß Mann vor Mann soll ausgewechselt werden; nihilominus hæc cum turbatione ordinum graduumque militiæ non applicanda est. Nam eques captus cum pedite, & mutata vice, pedes cum equite, quo minus permutari queant, huius præ illo prærogativa impedit. Quam præter alia argumenta, quæ hic referre ratio instituti mei non patitur, cumulate collegit B. D. Beier in Iur. Milit. Prud. Lib. II. Tit. XI. Tb. II. illud omnium fortissimum esse videtur, quod a poena petendum est. Equitum enim poena est, ademptis equis inter pedites redigi, daß die Reuter abgesetzt und unter das Fuß-Volk untergesetzt werden / claro indicio, pedites longe deterioris conditionis esse equitibus. Atque hoc Romani intenderunt, cum gradu deiicerent equitem per L. 3. §. 5. §. 9. D. de R. M. ut in deteriorem militiam eum detruderent. L. 12. D. de Custod. & exhib. reor. L. 4. §. II. & L. 13. §. 6. D. de R. M. eamque poenam probat Joachimus Burgerus C. H. O. LXV. n. 10. & C. V. O. XXIII. Unde sequitur, vel equites captos, in defectu eorum, quibuscum permutari possunt, ad sui redemptionem obligatos esse, vel quod omnium tutissimum videtur, arbitrio belligerantium casus huius decisionem subiicientiam, cum tabula pacti militaris ipsam taceant. Quam mente in cit. Cartel. de a. 1678. art. 20. optime cavetur, wogm auch

in diesen Articuli etwas vergessen oder sonstn sich noch einige difficultäten ereignen möchten/ so hierin nicht beschrieben und abgethan wären/ soll ieden Theil frey stehen/ solches zu erinnern/ und Erläuterung darüber urgiret/ mit dem Zusatz/ was alsdann erläutert und geschlossen werden wird/ das solches eben den effect und Kraft haben soll/ als wann es gegenwärtigem Cartel vom Wort zu Wort einverläubet wäre. Neque a semel electa sententia meretrahit Valens Imperator & collegæ L. 1. C. *Præf. Prator. & Magistr. Milit.* ubi dicitur, quod magistri equitum ac peditum sint indiscretæ dignitatis, eiusque locus saltem sublimior esse debeat, qui alios promotionis tempore & adeptione dignitatis præcesserit. Principio enim lex, de Magistris militum promulgata, parum apte ad stipendia, quam ea, quæ paullo ante indicavi, ordo nempe & gradus militiæ, satis superque inter se distinguunt. Hinc quando, iuris militaris consultissimus Vir, Eberhard: Hoier *in Not. ad Jus. Milit. Brandenburg. cit. art. 72.* commentatur, daß durch parificirte Auswechselung ein Reuter und Musquetirer gegen dem andern von beyden Theilen loß gegeben werden sollte/ capiendum hoc sensu est, in quantum ordo & gradus militiæ, itemque paritas cingulorum, permittit, ut etiam claris verbis exprimitur in cit. Cartel. d. a. 1702. art. 41. bey der Auswechselung soll Reuter/ Dragoner und Soldat/ vordergleichen gegeben werden attento simul eo, quod belli ratio, aut belligerantium voluntas præscribit. Deinde veteris temporis more revocato erit perspicuum, equites olim peditibus adeo coniunctos fuisse, ut si quis Magistrum militum vocaret, & equitum & peditum intelligeret. Rescripserunt ita Imperatores L. 1. C. *de off. Mag. milit. & in L. 1. & 2. C. de Apparit.* Magistrum militum utriusque ordinis militaris esse. At postquam distinctum hoc munus est, ut alius præsit equitibus, alius peditibus, parum caute quis, ex abrogata istius officii coniunctione, colligit ad promiscuam se-

CAPTIVORUM.

31

equitum & peditum inter se permutationem, eoque ipso peritio-
 nem principii committit. Denique si ex lytro redimen-
 dorum iudicandum de valore permutandorum, & equite
 capto, pro liberatione sui quinque, aut sex thaleros solvente,
 contra peditum saltim tres aut quatuor pendente, facile pate-
 scet, quæ differentia in permutatione servanda sit. Interim
 quod ad disparem lytri solutionem attinet, bene consulen-
 dum est Corpus Iur. Milit. ibique das Cartel. d. a. 1642, 1645.
 & d. a. 1678, art. 3. in fin.

§. XVIII. De Draconariorum permutatione, si for-
 te similes in captivitate alterius partis belligerantis non de-
 prehendantur, aliquantulum dubia est dispectio. Hanc
 nonnulli ita tollunt ut Draconarios captos, dicto casu, vel
 pro equitibus, vel pro peditibus, dimitti posse existiment:
 Equitibus enim accensere videtur Potentissimus Rex Daniæ
 quando, ut ex diurnis nuntiis accepi, Draconarios, qui in
 Gadebuscheni prælio, d. 20. dec. anno superiore inito, abie-
 cte sustinuerunt impetum Svecicarum copiarum, iustissime iis
 minatus est, non poenam modo decimationis, quam iure mili-
 tari vocant, interprete Excell. D. I. Iacobo Mullero in *Disp
 de Moralitate Decimationis*, sed & residuos ex illorum ordi-
 ne ad pedestrem militiam se constrikturos esse. Peditibus ve-
 ro in hoc negotio æquiparantur tam ab Imperatore, quam
 a Rege Galliarum vid. das Cartel d. a. 1702. art. 8. & 21. Die
 Dragoner sollen ihre Ranzion zahlen wie die Infanterie. Qua-
 re vi regulæ, quæ a redemptione ad permutationem illata est
 §. præc. 16. Draconarii capti permutantur cum peditibus:
 Taceo Draconarios Christianissimi Regis Galliarum art. 31. peditibus
 postponi, quod tamen eo modo temperavit Gallus Le-
 gislator, das ein altes Regiment zu Fusse einem jüngerem Re-
 giment der Dragoner vorgehe & contra. Neque tempera-
 mentum hoc belli ratione utique suo caret, quia is gradu
 antecedere debet, quem stipendia meliora & labor proxi-
 or fecit anteire, uti Valentianus & Collegæ in L. 2. C. de
 offic.

offic. Magistr. off. præceperunt. Et sane novitii milites, dum bello vix interfuerunt, non avertunt, sed augment pericula; quorum cumulum per se illud convehit: ideoque bonum æquumve est, ut veteribus, eisque exercitatis, illi cedant, donec, veterum prudentem solertiam imitando, correxerint audaciam suam. Aliter si fiat, dubio procul id accidit, quod Ferdinandus Rex Hispaniæ, qui longa bellorum experientia edoctus erat, divinare solebat de novis militibus, ut est apud Anton. Gomezium P. 3. *Hist. Hispan. Lib. 6. de reb. gest. Ximenii. Delectum militum, qui ex vagis & ignotis hominibus haberetur, perniciem potius, quam utilitatem in Rempublicam inducere.* Hinc existimo, consilium non penitus contemnendum esse, si in tabulis pacti, quod de captorum permutatione ac redemptione agit, non gradus tantum ac ordinis aut cinguli militaris, sed in eo etiam transactæ ætatis & sæpius repetitæ expeditionis hæser vielen Campagnen oder Feldzügen bengehöhnet habe/ ratio habeatur. Licet enim pactum omne, quod legem dat permutationi captorum, vid. §. 13. permittat militem novitium pro vetere dimittere; nihilominus hoc fieri pudor vetabit. Eadem mihi de illis subnata est sententia, qui nostra lingua die Befreyten adpellantur.

§. XIX. Neque permutatio eorum silentio prætereunda est, qui olim Prætoriani aut Palatini milites dicti fuerunt, quorum meminit Iulius Paulus in L. 10. D. de R. M. Romæ enim milites perpetuo ad tutelam Principis, urbis & imperii ipsius collocati erant, quive motus & turbas plebis coercerant, noctu circum templa, fora, basilicas excubare, stationes agere contra grassatores & sicarios, eos oportuit. Iustus Lipsius de Magnitud. Romæ cap. IV. & Iacobus Gurtho de offic. dom. August. lib. VI. cap. 24. Sed posteriore ævo in horum locum successerunt milites domestici, Protectores & custodes corporis, qui omnes idem pæne munus
su.

CAPTIVORVM.

33

sustinuerunt, inter se distincti non officio, sed exercitio, uti
 videre licet in *L. 6. § 9. C. Theod. de Domest. & Protect.* Sci-
 licet domestici erant, qui domi familiariter iuxta Principem
 militabant, eiusque mandatis præsto erant, unde præsentia-
 les dicti sunt *L. ult. C. de Domest. & Protect.* devotissimi &
 fidi custodes in anteriore Principis cubiculo excubias per-
 ficiebant, *L. 6. C. de Silentiar.* nostroque idiomate exprimun-
 tur, die Trabanten. Protectores vero in acie armatam ma-
 gis militiam exercebant, quos non defendendi corporis so-
 lum in comitatu, sed & protegendi in conflictu lateris Prin-
 cipis tenebat sollicitudo, adeoque Gallorum lingua omni-
 um significantissime les gardes du corps adpellantur. Et
 quemadmodum præci Imperatores Romani ex Germanis si-
 bi tales protectores recte elegerunt, invitante eos huius gen-
 tis fide & singulari armorum pericia, vid. Suetonius in *Caio*
cap. 55. ita, nostra ætate, Helvetorum opera quædam Augu-
 stæ domus in custodia sui utuntur. Mea in præsentia non
 refert, quænam natio alteri in hac tutela præferenda sit, cui
 tantum curæ est cordique, permutationem tam domestico-
 rum aut silentiariorum, quam protectorum, in captivitate hæ-
 rentium spectare. Cum ergo in equites ac pedites divi-
 dantur, conf. das Cartel d. a. 1702. art. 3. & 4. nihil novi de
 eorum permutatione afferendum erit, nisi quod apud Ro-
 manos distincti eorum fuerint ordines: alii maiores, alii mi-
 nores *L. 2. § ult. C. de Domest. & Protect.* quorum illis respon-
 dere videtur Germanorum moribus die Cavalier-Garde. Licet
 itaque protectores minores hodie etiam in aliorum militum
 permutandorum censum veniant, ut ex cit. Cartel d. a. 1702.
 art. 17. les Exempts des Compagnies des Gardes du corps
 &c. Musquetaires, Gens d'Armes, & autres des com-
 pagnies cy-dessus, payeront un Mois de leurs Gages &
 art. 18. die Soldaten von der Schweizerischen Garde, sollen es
 beiner Gestalt als Französische Gardes zahlen. Consentit Car-
 tel de a. 1690. inter Regem Galliæ & Batavos conventum
 E art.

art. 5. De Ruyteren ende Soldaten van de Gardes de Voet ofte de paerdt, sullen uytgewisselt werden, of betalen een Maendt van hare Gagie, aliisque percepti; nihilominus quod ad maiores attinet, die von der Cavalier-Garde sind/longe pluris habendi erunt, plane ad consuetudinem Romanorum, secundum quam primicerium ordine sequentes decem primi domestici ac protectores, maioribus, quam senatores fruebantur privilegiis, uti colligi potest ex *L. 1. C. de Castrensian. & L. 7. C. Theod. de Domest. & Protect.* Voto militum id comprobante, quod eo tendebat, ut tandem protectores fierent. Interim hic quoque casus est, qui nondum in tabulis pactorum publicorum clare expressus est, ac proinde supremam cuiusque belligerantis decisionem desiderat. Præsertim si ad animum revocetur, quod secundum Suedo-Brandenburgicum Carteld. a. 1678. art. 6. minimum de silentiariis requiritur, daß die Erabanten geben sollen doppelte Reuter-Kantion/nemlich 10. Thaler; ergo, valente illo argumento a redemptione ad permutationem §. XVII. sequitur, ut duo equites capti cum uno silentiario permutandi sint.

§. XX. Ad militum voluntariorum iam permutationem me accingo, qui licet omnes sacramento adstricti non sint, ac ceteri milites; nec tamen spectatum saltim veniunt, sed in expeditionibus etiam ipsis exercitum comitantur. Dicuntur enim mihi tales qui sponte militiam subeunt, nec mercede conducti, de quibus §. XVI. sed suis sumtibus militant, ita ut sponte quoque sua isthoc vitæ genus, quando ita placuerit, rursus relinquere possint. Cum igitur pugnandi animo in exercitu versentur, haut inepte quæritur, an eiusmodi militibus captis una cum reliquis ad permutationem adspirare liceat? Et sane, nisi mercenarios milites ab hac spe excludere velim, quam supra ipsis amplissimam feci §. XVI. non potero voluntariis militibus eandem invidere. Si enim mercede accepta, qui operas militares præstant, permutatione fruuntur, quidni & sua sponte suisque impensis mili-

tantes pari iure digni censentur. Quod itaque de mercenariis militibus pronuntiavi *cit.* §. XVI. id ipsum de voluntariis hoc casu pronuntio. Nimirum operæ Reipublicæ causa præstitæ, nemini debent damnosæ esse. Verum damnum hoc metuendum erit, nisi voluntarii milites, in expeditione occupati, eodem iure cum mercenariis captis habeantur. Magna animi prudentia id semper expenderunt Duces militares, ac propterea in tabulis pactorum de voluntariis militibus separatim inter se convenerunt. Sic autem legitur in dem Cartel *Regis Suecia & Electoris Brandenburgici d. a. 1678. art. 6.* welche Voluntaire aber keine Chargen zuvor bedienet/die bezahlen ihr Löse-Geld mit 3. Thalern *in noviss. Cartel. d. a. 1703.* Alle Volontaires mes nation und Standes sie seyn/ohne einige reserve &c. Unde per se notum est, quod, a redemptione ad permutationem deducto argumento, vi prioris pacti miles voluntarius captus pro duobus generariis dimittendus sit.

§. XXI. Neque obstare dictis meis arbitror ea, quæ cum Baro ab Enenckel *in Lib. II. de Privileg. Milit. cap. IV. n. 10.* tum D. Theodoricus *in Disc. von Rauben und Beuten punct. I.* suggerunt dubia, quos sequitur B. D. Beier *in Jur. Milit. Prud. Lib. II. tit. XI. th. IV. n. 690.* Voluntarios scilicet milites spectandi, audiendi, & experiendique gratia per tempus, quantum sua fert conditio in bello commorari, adeo non gaudere privilegijs militaribus, ut nec iure militum communi uti possint, quod maxime de præda exprimit Theodoricius l. c. daß Volontaires oder Adventuriers nicht erlaubet seyn/Beute zu machen. At quotus quisque non statim apprehendit hæc minus firmo talo niti, cum de liberandis captis agatur, non de captandis lucris: quamvis utroque casu dignos esse milites voluntarios putem, quibus etiam succurratur. Priore quidem, quia voluntaria operarum militarium præstatio aliquod meritum in se continet, quod ad remunerationem obstringit eos, qui illas commodo suo percipiunt.

runt. Quare si ponam, quod tamen neuiquam concessurus sum aduersariis, iure militari stricto non deberi voluntariis militibus permutationem; nihilominus hanc, naturali æquitate suadente, ob promeritam remunerationem non nisi imprudenter ac impudenter denegari illis posse, omnino mihi persuadeo cum D. Burgero in *C. V. O. LXII.* celebrer. D. Mullero in *Inst. Jurispr. Gent. L. I. cap. IV. §. V. in f.* Ecquid de auctoratis seu solutis dicent, von denen reformirten Soldaten/ utpote qui vix aliter quam voluntarii milites fidem suam ibi obligatam habent, unde nec minus, ac ceteri capti, permutari solent, ceu deduci potest ex *Noviss. Carrel d. a. 1700. art. 29.* Alle reformirte Officiers/ sollen nicht mehr als den vierdten Theil ihrer Ranzion der Chargen/ so sie zuvor gehabt haben zahlen/ quod pro re nata adplicandum est. De posteriore vero casu, qui de præda captanda a dissentiente hic inspergitur, paucis tantum moneo, quod iure compensationis militibus voluntariis debeatur præda, ut qui onus operarum militarium sustinent, prædæ commodum sentiant. Atque hanc decisionem adeo veram esse quondam statuit Martinus Laudensis in *Tr. de Bello qu. 42.* ut militibus voluntariis actionem negotiorum gestorum tribuere ausus sit contra Principem, cuius benevolentia sibi conciliandæ animo castra secuti sunt, cum propter impensas, tum maxime propter damna, quæ in expeditionibus militaribus fecerunt. Sed præfidentius hæc asseruntur, quam ad executionem perducuntur. Declarari quidem ius creditorum contra Principes aliosque belli Dominos potest, sed de coactione & executione postea spes decollat, ob statum eius eminentem, quocum negotiorum est. Subditis enim cogere eum, quod etiam de militibus voluntariis utcumque procedit, tamquam subditis temporariis, cui sunt subditi, non licet, natura subiectionis semper repugnante. Grotius de *J. B. & P. L. II. cap. XIV. §. VI. in f.* Quare prudentia opus est has expendere circumstantias, earumque intuitu secum, ta-

cen.

cente iudice, decernere, quod potentiori pares esse nequeamus.

§. XXII. Expedita voluntariorum militum permutatione, haut difficile erit de illis ferre iudicium, qui pacto le militiæ addixerunt ad certum tempus die mit demjenigen Officier, unter dessen Compagnie sie gehören / auff eine gewisse Zeit capituliret haben / eoque elapso missionem suam consequuntur. Capiuntur enim, aut durante adhuc capitulatione, aut ea ad finem deducta; Illo casu dubium non est, quin permutari possint cum aliis captivis, quoniam nihil interest ad permutationem, qua via quis in militiam delapsus sit, modo ea quæ præstanda sunt, præstiterit. Hoc casu si etiam num in hostico deprehendantur, ac pericula militaria hucusque sustinuerunt, eos ratione vitæ antea cum aliis permutatione dignos esse, nullus ambigo. Frustra obloquentes Io. Voetio de *Jure Milit. cap. 6. n. 2.* quod posteriore casu tales milites sint supernumerarii, quos privilegiorum cum reliquis particeps esse non permittat *L. 3. C. de offic. Magist. Milit. & L. f. C. de Apparit. Magist. Lib. XII.* Etenim permutatio non tam privilegii, quam iuris communis actus est, modo permutandi tantum ex pacto dependente. Deinde LL. excitatæ de liberatione captorum, de qua unice lis mea est, non agunt, sed de privilegio fori militibus supernumerariis non tribuendo. Inter omnes autem liquet, ut alias leges sunt proniores ad liberandum *L. 47. D. de O. & A.* ita nec istas permutationem excludere posse, præsertim quod in militibus. capitulatione utentibus, stipendiorum præteritorum recordatio accedat. Quare non defraudandi sunt illo favore, quem ipsis, & ratio belli, & antea vitæ conditio, fac liberaliter in tali permutatione indulget.

§. XXIII. Hacenus frequentiores, de permutandis regariis militibus, casus evolvi. Nunc, ordine ducente, de bellicis officialibus, maxime vero eis, qui militibus aut universis, aut singulis imperant, pari diligentia differendum erit. Quo-

rum permutatio, ut ex legitima personarum proportione & bona fide instituat, monentem Albericum Gentilem in *lib. II. de iur. bell. cap. XV* sequar, ne *paritas officiorum* tantum, sed & *utilitas*, quam quisque officialis captus hosti præstare valuit, diligenter a me investigetur. *vid. §. XIII.* Ad inveniendam autem paritatem officiorum non quidem prorsus alienum a re erit, distinctum eorum dare indicem additis etiam lytri rationibus, sed cum pro exercituum nationumque diversitate illa mirifice variant; neque a sola officiorum comparatione, quæ infinita nec ubique certa erit, verum a conventionione, ex aliis circumstantiis quoque deducta, permutatio dependeat: neque aliud iam spectetur, quam munus militandi, hinc varia officialium genera hic enarrare, nihil attinet. Adeat cui volupe est, ea nosse, scriptores, qui talia officia in classes quasdam redegerunt, ut ex novissimis sunt Io. Sebast. Gruberus *de Disciplina Militari Moderna P. 1.* ubi von denen chargen derer Officirer aller particularen und Univerlalen corporum agitur. Georg. Andreas Boeclerus *in schola militari moderna class. III.* ex antiquioribus Leonhardus Fronsberger in *Kriegs-Buch von Käyserlichen Kriegs-Rechten samt der Kriegs-Bediens ten Bestallung Lib. III* Georgius Obrechtus *de Discip. Milit. th. XII.* aliique. Mihi, quod ad præsens negotium recte expediendum pertinet, sufficit, moribus omnium fere gentium hodiernos officiales militum triplicem constituere ordinem: superiorum der Hohen/ interiorum der Niedriegent/ & popularium der gemeinen Officier; non tamen neglecta hac divisione, secundum quam primi generis officiales iterum sunt aut generales diejenigen Hohen Officirer so unter dem General-Stub sind; aut particulares, als da sind die Hohen Officier welche entweder zu dem artiglerie, Proviant- oder Regiments-Stub so wohl zu Pferde als zu Fusse gehören. Maximas enim lites circa horum permutationem oriri, si ex-acta captorum officialium paritas ab utraque parte habere

nequeat, ex praxi militari testatur Georgius Braudsacht *Consult. 1. p. 15.* Was die permutation anlanget/ so soll ein ieder General dahin sehen/ daß die Auswechslung iuxta paritatem singulorum eingerichtet/ und denen Caricons hinc inde conformiret werde. Dann sich es oftmahls zugetragen/ das Hohe Officier gegen geringere sich nicht haben wollen austauschen lassen. In dedecus enim tuum cedere, rati sunt, si cum inæqualibus permutentur. Io. Wolfgangus Textor *in Synops. Jur. Gent. c. XIIX. n. 59.* Quare ad vitandas lites circumspecte insertus est tabulis pactorum, quæ captorum officiorum dirigit permutationem, valor officiorum pro certalytri præstatione definitus, damit einigen difficultäten oder wiederreden/ wegen Qualität der chargen und Officiren beyde seits zeitlich vorgebogen werde/ welche ausgewechselt oder ranzioniret werden sollen/ da man dieselbe nicht alle in Gleichheit bringen können hat man gut befunden/ eines ieden theil Charger und deren Werth/ und Ranzionirung zu specificiren. *Cit. Cartels d. a. 1702. art. 1. in fin.* Etenim ex inspecta illa æstimatione, cuius exempla in cunctis militarum pactorum liberatoriorum tabulis inveniuntur, præcipue in *cit. Carrel art. 2. seqq. & art. 16. seqq.* liquido patet, quæ personæ vel illæsa officiorum suorum prærogativa inter se, vel captis officialibus plane cessantibus cum certo militum numero permutari, vel ne hoc quidem modo captorum liberatione procedente, minimum redimi possint. Cum in regulam pæne abierit, quod deficiente congrua captorum permutatione, incipiat illorum redemptio.

§. XXIV. Difficultate ista etiam superata, quam in bello peperit officiorum diversitas, nova occurrit de utilitate unius officialis præ altero, cuius tamen non minorem, in permutandis captis, atque illius *in §. preced.* rationem habere, mihi convenit. Et nimis profecto intenditur captorum dimissio, si ex illorum numero sint, quorum virtus sæpe multis bellis antea perfecta fuit; aut quorum valde necessaria Rei-

Reipublicæ opera est. Notum est, quod, cum Duci Albano a suis referretur multos e Belgis captos esse, illo sciscitante, sit ne captorum numero Wilhelmus Princeps Arausionensis, sed negantibus, tunc responderit, hoc uno nondum capto, nihil captum esse. Fammianus Strada *in Dec. I. Hist. Belg. L. 6.* Adeo interest hostium, virtutem Ducis cuiusdam aut aliorum officialium, in ambigua belli alea probavisse. Equis vero ignorat, permutationem ita institui debere, ut neutri belligerantium parti per publicas rationes facile ingrata, aut penitus noxia sit. Hinc si e longinquo spes pacis adfulgeat; interim victori æque ac victo ex receptis officialibus permutatis mutuam commodum sit obventurum, quis in tali casu hoc captare ipsis prohibeat, Sic Ducem cum Legato commutarise vidisse, testis est Illustris Dn. de Kulpil. *in Col. leg. Grot. Exercit. XIII. §. II. (c)* non tam munus paritate, quam publica paciscentium in bello utilitate voluntatem eo dirigente. Neque ad rem facit quod dicitur utilitate incapti alicuius officialis impedire, quo minus aliquis permutari possit. Nampe si apud hostem captus sit aliquis tribunus, qui consilio & audacia Duci comparari mereatur, quive illi multa damna dedit, & permutatione in pristinam libertatem restitutus, longe plura daturus est: Ergo ne hunc statim cum alio tribuno, e suis capto, tot autem meritis non conspicuo, permutabit? Equidem diffidere nolo, ut inter artifices longa est ingenii differentia per *L. 21. pr. D. de solut.* ita si parvos licet cum magnis componere, inter belli officiales eandem concedendam esse. Gerhardus Felmann *in Resp. Milit. IX. n. 31. §. 32.* At expendendum probe est, utilitatem illam e.g. tribuni non tollere, sed saltem difficiliorem reddere permutationem. Deinde ex dictis apertum est, me locutum esse de permutandorum officialium æquali potius, quam inæquali utilitate, quæ occasionem non potest non eis suppeditare, quibus ad permutationem alias prona ac prompta voluntas est. Ab illorum itaque

CAPTIVORUM.

que non discedo sententia, statuendum, si Dux capiatur, cuius opera multum hosti commodare potest, eum minus prudenter permutari, sed multo prudentius, usque dum bellum componatur detineri. Cautela enim militaris, quæ de liberando, ista Duce, aut tribuno, capto sub fide habita, tamen si iurata, ne adversus dimittentem amplius militet, vulgo profertur, & ab Hug. Grotio mascule defenditur *in lib. III. de J. B. & P. cap. XXIII. §. VII.* parum tuta est. Cum re-
versus Dux, aut tribunus ille, privatam fidem interposuerit, quæ publico Domini sui imperio derogare nequit, ne iuramenti quidem accessione ipsam adiuvante, quia hoc iniquitatis sit vinculum, quoties salutem Reipublicæ in periculum adducit. Denique quia salus publica leges & pacta explicat, frustra videtur Samuel Pufendorfius *in L. VIII. de J. N. & G. cap. II. §. II.* hoc pactum ad bellum defensivum tantum restringere. Nimis ergo dura praxis est, quando contraveniens huic promisso, & secunda vice captus, non ut legitimus hostis, sed ut periurus capite plectitur. Rex enim & Lex iubent, non disputant. Vnde Petr. Pappus *in Comment. ad Jus Mil. Batav. art. 28.* dixit: Im Kriege disputiret mann nicht viel/sondern es heisset schlechts: Knüpffe auf.

§. XXV. Non sine caula dixi in §. 23. & 24. me a-
cturum esse de captorum officialium permutatione. Domi-
nam enim belli, licet illi præsens intersit, & faci inclemen-
tia accidat, ut vincatur & capiatur; non tamen ad institu-
tum hoc negotium pertinere, mihi; persuadeo. Superior
ille omnibus, adeoque cum nemine comparandus est, quo-
cum permutari possit. Captivum ergo Regem huic belli
commercio pactoque subdicere, inauditum est, præsertim
si maiestas, quæ in persona eius coruscat, prudenter expen-
datur. Quo nomine laudem meretur prisca gens Judaica,
quæ, probe cognita eminentia personæ Regiæ, Davidi con-
tra rebellem filium, Absolonem ad pugnam egredi volenti,
expeditionem illam impense dissuasit, addita ratione, quia

tu solus pro decem millibus computaris: melius igitur est, ut sis nobis in præsidio II. *Sam.* XVIII. 3. 4. Neque minoris Reges suos æstimavisse alios populos, qui eos pro Deo habuerunt, uti pluribus demonstrat Hug. Grotius de *J. B. & P. L. I. cap. IV. §. VII. n. 7.* & Antigoni. II. sententia me docet, qui, trepidanti gubernatori in prælio navali contra Prolo-mæi Duces, ac multitudinem navium hostis accusanti, ma-scule respondit: *Εμὲ δὲ αὐτὸν παρόντα πρὸς ἄλλους ἀντιπάλους* Me vero, præsentem cum quot comparas? Plutarchus in *A-pophteg.* p. 182. Claro argumento, Regem esse instar mul-torum millium. Ne quis tamen arguat, ex tanto numero liquidam fore Regis aut Principis capti permutationem: tunc mihi ita obloquentem ad intentionem hostis remitto, quæ non tam est militum copias, quam terras victi captique Regis occupare, aut minimum tributarias sibi reddere. Quæ de re in custodia Hispanica conquestum esse Franciscum I. Regem Galliar, testis est Jo. Bodinus de *Republ. L. IV. cap. I.* eumque maluisse captivum mori, quam iniquis legibus oneratum ac deminutum recipere regnum. Neque dimo-vent me ab opinione semel arrepta, quæ de redemptione Re-gis capti adferri possunt. Alia enim est lytri solutio, alia commutatio personæ: non illa, sed hæc dedecori est belli Domino, cuius imperium bona fama stat caditque. Vid. D. Præses in *Disp. de collisione fama & conscientia Sect. II. §. VIII.* Longe minus iuvat dissentientes, Reges in pactis uti iu-re privatorum, quippe quod de obligatione per se verum ac firmum est; at in præsentem de negotio pactis idoneo, nem-pe de commutatione personæ Regiæ disceptatur, ubi se-dulo cavendum est, ne quid proferatur, quod inventu ar-duum, exitu triste, ac tanto fastigio indignum sit. Captivus enim Rex aut Princeps imperium retinet, exercitio eius propter externum impedimentum suspenso. Hug. Grotius de *J. B. & P. L. III. cap. XX. §. III.* ideoque, si quod suum est, pro lytro promittit, pactum privatum est; sin partem re-gni

CAPTIVORVM.

gni pro bello finiendo pax est, quæ non prius valet, quam e captivitate dimissus, illam adprobet. Ex dictis ergo inferri potest, belli Dominum extra controversias esse, quæ de captorum permutatione moventur.

§. XXVI. Num idem de iuventutis Principe pronuntiandum sit, altioris indaginis res est. Et quia publicæ patrum tabulæ casum hunc non attingunt, eius decisione superfedere potuissem, nisi distinctionis via expediri posse videretur. Nam Princeps iuventutis aut in officio militari constitutus, aut comes saltim militiæ, aut in peregrinatione occupatus est, quando ab hoste capitur. Primo casu, permutatione officii sui, quod sustinet, tam redimi, quam ipsum permutari posse, arbitror. Altero, iure officialium voluntarium fruitur. Tertio vel comæatu instructus est, vel eo caret; Si illud, hostis comæatum dem Pass aut attendit, aut negligit; Si prius superflua est quæstio, præstata securitate a periculo capiendi. Vid. D. Adrianus Beier in *Iur. Milit. Prud. L. I. Tit. XIV. Th. IV.* Sin posteriùs magni excellentie animi specimen erit, gratis dimittere tantum hospitem captivum, quod de Pyrrho, Epirotarum Rege, Cicero laudat *Lib. I. de offic. cap. 12. & 13.* apud quem alias captivorum permutatione usitata erat, ut ex Dionysio Halicarnassensi notat Fulvius Ursinus in *Eclóg. legat. 5.* Si denique comæatu careat, nec hostis benigniore illo liberandi modo uti velit, res ab utraque belligerantium parte decidenda est, quorum semper stabit pro ratione voluntas. *vid. §. XIII.* A quibus studiose cavetur, ne ad permutationem veniatur, donec aliqua, cuius diligentes ipsi bellorum Domini ratiocinatores esse debent, æqualitas afferri videatur.

§. XXVII. Ex superiore vero ordine capti officiales die von dem General-Stub sind/ quorum præcipuus Dux est, non ubique ab adversa parte offendunt in captivitatem deductos, qui paritate officii sibi conveniunt, inde haut exigua circa eorum permutationem difficultas emergit, quæ

tepius salutare hoc inter captivos permutacionis remedium,
 pro consequenda libertate inventum, valde sufflaminavit.
 Sic Reinoldus Heidensteinus, narrat in *Lib. VI. de Bell. Rus-*
sic. p. 423. Stephano Poloniæ Regi non aliam fuisse causam
 permutacionem captorum Russorum cum Polonis reculan-
 di, atque illam, quod par utrinque captorum ratio sese non
 ostendat, cum in Regis potestate præcipuis sint Russorum exer-
 citus Duces; illi contra Regis insigniorem nullum, ex nobilitate
 paucos, reliquos ex promiscua plebe habeant. Ut vero
 deliberationem hanc faciliorem redderent, quorum interest,
 Ducem liberare captum, inter se huc usque convenerunt,
 ut modo redemptionem substituerent ac urgerent, modo
 certum offerrent captorum numerum, quorum alii propter
 officia, alii ob ingentem suam multitudinem, Ducem æquare
 possint. Cum ergo sub initium istius belli, quod Imperator
 eiusque focii cum Rege Galliæ gesserunt, Dux Villa-Regius a
 Cæsareanis militibus captus esset, nullo ex altera parte occur-
 rente, quocum permutaretur, in tæpe *cii. Cartel. d. a. 1702. art.*
41. conventum est, es soll erstlich Herr Feld-Marschall vom Bille-
 roy in Freyheit gesezet werden/ dem 3. Tage nach der ratification
 dieses Cartels gegen Bezahlung der Ranson/ nehmlich fl. 25000.
 nach Inhalt des Cartels. Vbi enim permutatio defecit, ibi ra-
 men locum habuit redemptio, qui duo liberandi captos modi
 ita comparati sunt, ut unus alteri surrogari possit.

§. XXVIII. Mixtus quoque liberandi Ducem belli
 modus erat, quando in bello, quod ineunte superiore sæculo
 gestum est Hispano-Belgico, Dux Ferdinandus de Mendo-
 za a Belgis captus erat, pro quo Belgæ non omnes solum
 ab Hispanis captos suos receperunt, sed & ipse Dux lytri
 causa 23000. fl. solvere, itemque 27000. fl. promittere datis fi-
 deiussoribus, debuit, testante hoc Emanuele Metterano Hi-
 stor. Belgic. P. II. L. 22. ad a. 1601. & qui hunc opportune ex-
 cerpsit, Gerharo Feltmann in *Resp. Milit. IX. n. 34.* quibus
 ium.

CAPTIVORUM.

in iugendi sunt B. DN. de Kulpis in *Colleg. Grozian. supra cit. l.*
 & DN. D. Io. Iacob Muller. in *Inst. Iur. Gent. Lib. I. cap. IV. §.*
 XI. qui tamen posteriores, quæ de pretio redemptionis addi-
 di, omiserunt: licet ex eo sat perspicuum sit, Ducis illius li-
 bertatem non a permutatione sola, sed tanti lytri solutione
 simul pependisse. Propius igitur ad scopum meam colline-
 at tentata Marci Attilii Reguli, Romanorum Ducis, permuta-
 tio, utpote pro quo uno eodemque sene, aliquot millia cap-
 tivorum Senatus Romanus Carthaginensibus reddere volu-
 erat, nisi ipse dissuasisset, addita hac prægnante causa, ve-
 nenum sibi Carthaginenses dedisse, non præsentaneum, sed
 eiusmodi quod mortem in diem proferret, eo quidem
 consilio, ut viveret tantisper, quoad fieret permuta-
 tio: post autem, grassante sensim veneno, cor tabesceret, ut
 ex Dione refert Fulvius Ursinus in *Eclog. Legat. 9.* Et quan-
 quam Cicero in *Lib. II. de offic. cap. XXVII.* putat, Regulum,
 hac ratione usum, veruisse sui permutationem, quod iam se-
 nectute confectus sit, illi contra, quibuscum commutandus
 esset, sint adolescentes; nihilominus hac in parte convenit
 cum Dione, quod pro uno Duce recuperando iure militari
 liceat multa millia captorum militum restituere, quod ad pro-
 bandum mihi in tali exemplo sufficit.

§, XXIX Ex diverso Ducem captum iure repressalia-
 rum pro certis militum copiis retineri posse, in superiore
 bello Gallico, satis eluxit. In captivitate enim Foederato-
 rum erat Dux Bufferius, Gallorum Rege præsidium Dix-
 mudiense in ea continente. Inita itaque conventionem de
 solvendo lytro pro præsidiatii illis militibus dimittendis,
 daß nach dem getroffenen Accord, oder gemachten Capitulation,
 die in Dixmüeden gefangen genommene Garnison solte erlöbet
 get werden: at Regem Gallie, re alius perpenſa, pacti poe-
 nituit renuitque captos liberare. Quam ob causam Foede-
 rati captivum Ducem Bufferium dicto iure, & per modum
 permutationis, commutata quasi vice, secum retinuerunt.

Et quamvis laudatus Dux postea e captivitate dimissus fuerit; Rex tamen Galliarum præsidium istud Dixmudiense integrum restituere libertati suæ noluit: hanc prætendens rationem, quia Foederati quoque capitulationem Namurensem violassent. Mea non est intentio hæc uberius examinare, multo minus partis utriusque rationibus spectatis iudicium interponere, quod Anonymus quidam se præstitisse credit in *Tr. Vindictæ sari Romani Imperii adversus Gallorum pacis propositiones*. Sed tantum demonstrare, quod hodiernæ praxi militari non repugnet, Ducem cum militum copiis permutare, quia licuit Ducem Bufflerium, at quantum in bellis Gallorum, loco præsidii Dixmudiense aliquamdiu captivum retinere.

§. XXX. Neque aliter sentiendum est de Ducum permutatione, qui mandato cum libera præpositi sibi en chef die *Armee commandiren* / aut cum clausula *aliter ego* constituti sunt, quod, quamdiu Pro-Rex Neapolitanus erat Cardinalis Vincentius Grimani ab Imperatore Carolo VI. obtinuit. Tale enim mandatum non tam novam dignitatem, quam maiorem in expediendis negotiis libertatem Duci concedit, adeoque non ad officium in se spectatum, cuius æstimatio necessaria est in permutatione, sed ad modum administrandi pertinet. Quamvis etiam fictione quadam illi Duces habeantur pro personis committentium; propterea tamen non constituuntur extra ordinem officialium in militia, multo minus in consortium imperii militaris adsciscuntur; ceteroquin duo belli Domini respectu unius exercitus in solidum statuendi essent, quod ab omni iurisratione alienum est. Unde similis quidem manet Principi in expeditione sibi commissa, was *Commando-Sachen ansetzet* / non in caractere unquam cum eo comparandus est, impediente, ut supra §. XIV. monitum, quo minus in permutationem ille venire possit. Quod luculenter patebit, cogitanti Ducem hunc ad rationes de gestis reddendas obligatum esse Domino suo, ut proinde

CAPTIVORUM.

47

inde a reliquis eodem officio præpositis hac in parte non differat. Ne vero quis concludere audeat, exinde sequi, summum exercitus Ducem, si temere quid perpetraverit, aut imprudentia sua, mereri, ut in captivitate spernatur, nec ad permutationem ipsi anhelare liceat. Apud Romanos receptum erat, ut venia Ducibus daretur, omni rigore militaris disciplinæ in plebeia capita incumbente, teste T. Livio in *Lib. XXV. cap. 6.* Non ea tantum ratione, quod per multum interesse Romani putabant, ut qui præficerentur militibus, ab omni metu liberi essent, & rerum agendarum consilia ex ipsis occasionibus arriperent, nec haberent, quod formidarent, ne virtuti impedimenta obicerentur, ceu explicat Nicolaus Machiavellus in *lib. 1. de Republ. cap. XXXI. pr.* Sed quæ multo convenientior est Henrici Boecleri coniectura in *Disp. de Milit. captiv. p. 181.* quia Senatus Romanus, cuius auspicio in utramque partem disciplina militaris stabat, Patriciorum eximiorum delicta abscondi, aliorum ostentari, inter artes Politicas numerabat. Aliæ igitur gentes, eveniente hoc casu poenam omnem abesse neutiquam voluerunt, sed sine extrema necessitate se dedentes Duces, vel in certa captivitate reliquerunt, vel ad meritum supplicium ex ea poposcerunt, uti infra eius nominissimum adlegavi exemplum §. XLIV. 31. Plura conglomerare, nec necessarium, nec consultum est, præsertim si de illis observare velim, quod Hugo Grotius in *lib. II. de J. B. & P. cap. XIII §. VII.* in re non penitus dissimili censuit: *Historias non tantum quæ iuste, sed & quæ iniuste, iracunde, ac impotenter facta sunt memorare.*

§. XXXI. Reliquorum officialium, qui e superiore sunt ordine, die zu dem General Stab gehören/ hoc modo instituenda est permutatio, quem publicæ pacti tabulæ des Carrels præscribunt. Nempe in illis vel expressi, vel omisssi sunt. Si expressi, aut sibi officio pares inveniant captivos penes alteram belligerantium partem, aut tales ipsis deficient; illis extantibus permutatio carer dubio *in jura Cartel.*
de

DISS. DE PERMUTATIONE.

de a. 1702. art. 41. daß Officier gegen Officier in gleichen Chargen sollen ausgewechselt werden vid. præc. §. XXIII. quibus deficientibus ad lytrum expressum in pactis exacte respiciendum est. Idque vel in subsidium solvendum, vel numerus permutandorum militum, cum officio compensandorum, ex eo definiendus est. Qua de re digna verba sunt commemoratione in ante cit. Cartel. art. 37. Alle Officier so in diesen Cartel specificiret / sie seyn von Qualität wie si wollen / sollen beyderseits ausgefolget werden unter Zahlung ihrer Ranzion / oder Auswechslung anderer Gefangenen in gleicher Zahl oder in compensation des größern mit dem geringeren / mit der Charge so sie haben. Nam iustitia militaris, quoribus ad idem pertingere non potest, ad tantumdem fertur, quod idem est morali æstimatione Hug. Grotius de J. B. & B. lib. II. cap. VII. §. II. n. 1. Sin omisi fuerint, daß die Auswechslung oder Ranzion in dem Cartel nicht reguliret wäre / oder darentwegen man in Wiederrede gerieth / tunc specialem quandam transactionem Duces belligerantium inter se de his casibus inire solent, eandemque vim illi tribuunt, ac si publicis pactis simul inserta esset, modo ita permutati ac dimissi, Ducis aut Gubernatoris attestato, liberationem suam probare possint, quod requirit cit. Cartels art. 59. Cum vero Auditor Generalis der General-Staats Auditeur, qui integri exercitus iudex supremus, & Ducis seu Campi-Marschalli, quantum ad causas iustitiæ attinet, Legatus perpetuus est. Ferdinandus Christoph. Beham in observat. Milit. LXXXVII. n. 2. ferente belli fortuna, captus sit, multis videretur ambiguum esse, quo cum ille pro ratione tanti officii descendat in permutationem. Nihilominus quia pacta publica etiam liberandi huiusmodi non silent, sed quid facta opus sit, clare expriment, ideo illis inhaerendum est. Quæ vel redemptionem pro menstruo stipendio, ut in Cartel. d. a. 1678. art. 4. legitur der General Auditeur und dessen Lieutenanten sollen zur Ranzion geben einen Monat Sold / vel gratuitam eius

eius dimissionem concedunt, ut in *cit. Cartel. d. a. 1702. art. 43.* der General Auditeur der Königl. Armee, desgleichen der General-Auditeur Lieutenant &c. sollen gleicher Gestalt ohne Rankion zurück geschicket werden. Idem adfirmandum erit von dem Ober Auditeur, qui legionum separatum agentium, bey einer stiegenden Armee iudex est: licet cum priore propter officii amplitudinem plane non confundi debeat. Vid. Caspar Seilers der Spate/ in *Kriegs. Auditeur und Secretario Cap. I. S. V. & supra §. IX. Itemque infra §. XXI.*

§. XXXII. Ex divisione eorum officialium, quorum §. XXIII. facta est mentio, iusto sequuntur ordine die zum artiglerie- und Regiments- Stab gehören. Tales sunt, qui rem armamentariam dirigunt, præfunt regimini sive equitum, sive peditum, aut rem frumentariam procurant. Quorum prolixior collectus index est ab Henrico Bocero *de Iur. Bell. Lib. I. cap. XII. n. 10.* Georgio Obrecht *de constit. & Discipl. milit. n. 840. seqq.* Georg. Andrea Boeclero *in Schola Milit. Moder. cl. III. p. 32. seq.* aliisque scriptoribus *l. c.* larga manu adductis, quam ut brevibus a me adumbrari possint. Neque ulla me urget necessitas, ut de singulis operose discipiam. De permutatione enim captorum agitur, non de discrepantia privilegiorum, quibus unus præ altero in statu florente excellit. Si qua prærogativa etiam attendenda est in permutandis hisce officialibus, eamdem ex tenore publicorum pactorum hauriunt, quotquot pro captis liberalem hanc causam pertractant, non neglecta meritorum ratione, quibus præfecti eidem officio sæpissime inter se distinguuntur *vid. §. XXIV.* Quare permutandi modus, die gefangenen Officier vom Regiments- Stab auszuwechself / dependet (1) ex mutua comparatione officiorum tam propriorum, daß ein Obrister gegen einem andern / quam delegatorum aut vicariorum *e. g.* Ein Obrister- Lieutenant gegen einem andern ausgewechselt werde/ quam satis innuit *cit. Cartels d. a. 1702. art. 41.* verbis: daß Officier für Officier sollen ausgewechselt werden. Sin ve

ro accidat, ut quis officio videatur quidem inferior esse, par tamen meritis alteri reputetur, tunc pro avertendo litis aut odii periculo, tacente pacto, belligerantium de permutandis iudicium & arbitrium unice requirendum est. Non enim agitur de statu ipso aut officio superioris in æstimatione eius, qui utroque inferior est, sed de meritis inter se commenfurandis, quorum optimus quisque belli Dominus arbiter ac remunerator est. (2) ex compensatione vel minorum officialium, vel militum gregariorum, quæ diiudicanda est ex lytri æstimatione da so viele an Zahl und andern Chargen / als nach dem aufgerichteten Ranzion-Taxt æquivaliren können / mit Officiren ausgewechselt werden. Unde omnibus pæne pactis militaribus, de permutatione agentium, ut facilius subortum dissidium componi possit, dicta lytri æstimatio, der Ranzion-Taxt, in tempore adiecta est, prout cuius legere licuit in *Cartel d. a. 1702. cit. art. 41.* Es soll erlaubt seyn / Officirer gegen Gemeine oder Gemeine gegen Officirer / nehmlich 6. gemeine Soldaten für einen Capitain, 4. für einen Lieutenant, 3. für einen Fendrich / 2. für einen Wachtmeister auszuwechselfn. (3) ex suppletionem lytri, quod valori permutandi deest, durch Beylegung so viel am Gelde / daß der Gefangene dem Cartel-würdigen Werth erreiche *vid. Cartel. de a. 1702. art. 5. Felmann in Resp. Milit. IX. lit. C.* Simili quoque modo permutatur, qui ex popularium officialium numero sunt, die gemeinen Officirer, uti ordinum Architector, der Feldwebel / diversiorum designator der Quartiermeister / ordinum ductor der Führer / Decurio corporaliique. Ceterum singularis quædam dispositio, antequam ad residuos casus me accingam, de illis officialibus perpendenda est, qui præsumt Draconariis, daß der Obriste / Obriste Lieutenant / Obriste Wachtmeister / und Hauptmann / zahlen ihre Ranzion auff die Maß wie die Cavallerie; die Officirer aber unter dem Hauptmann bis an den gemeinen zahlen ihre Ranzion wie die Infanterie, prout conventum est in den *Cartel d. a. 1702. art. 9. & iungendus est supra §. XLIX.* §. XXXII.

CAPTIVORVM.

§. XXXIII. Cum vero non pauci dentur in bello, qui plura obeunt officia, inde non adeo levis nascitur dubitatio, secundum quodnam permutari debeat officialis ille captivus. Equidem alias notum est, compotem plurium officiorum, quibus singulis coniuncta privilegia sunt & salaria, his perinde gaudere ac plures, officia illa seorsim administrantes: Nihilominus in sequente §. XL. probatum dedi, permutationem non tam privilegii, quam oneris quoque actum esse. Ne quis autem ex precipitantia quadam se decipiat arguatur: Negotia onerosa esse restringenda; Ergo talem captivum officialem ratione minoris saltem officii obligatum esse ad lytrum solvendum, aut ad subeundam sui permutationem. Huic in notitiam perfero, illam argumentationem, si non penitus falsam, minimum tamen insufficientem esse negotio isti expediundo. Si enim captivus secundum minus officium solvat lytrum, aut ineat permutationem; illud capienti præiudicio; hoc sibi dedecori erit. Quam ob causam publicis belli conventionibus longe melius constitutum esse de præsentis casu identidem deprehendi dicitur: Officierer/ welches mehr als eine Charge bedienen/ sollen nach der Zahl ihrer höchsten Charge zahlen oder ausgewechselt werden. Sic inter Galliarum Regem & Foederatos Belgas superiore sæculo anno 74. convenisse, sæpe laudatus D. Gerhardus Feltmann in *Resp. Milit. V. §. IX.* ostendit; Eorundemque pactum de a. 1690. lingua Batavica editum *art. 8.* egregie consentit: Alle die differente Chargen bedienen, sollen het Rantioen niet, anders betalen, als nac de hoogste Charge die sie besitten ende nac die proportie uytgewisselt werden, ofte haer Rantioen betalen, gemina habet *cit. Cartel d. a. 1702. art. 27.* Nam quoties homo unus duplex gerit officium, maius & minus maioris tantum ratio habetur, si liquido non constet, unius intuitu quid egerit, adeoque si respectu maioris liberetur captivus, ei ad quiescendum est, ut cuius modum huc usque tulit, annexum quoque onus patiat.

G 2

§. XXXIV.

§. XXXIV. Atque adeo vera est paullo ante data decisio, ut si quis captorum officialium in examine coram Auditore Generali, de quo §. IX. actum, falso maius officium se profiteatur, secundum illud tam lytrum solvere, quam permutationem inire teneatur, in primis cum datis litteris re- versalibus in subscriptione id ipsum confirmavit, ac muneris istius iteratam iniecit mentionem. Ita conventum esse legi in *Cartel. d. a. 1678. art. 7.* Diejenigen ohne Unterscheid/welche sich in ihrer Gefangenschaft höher ausgeben als sie sind/ sollen auch darnach selbst das übrige über ihre ordinaire Rantion zu bezahlen schuldig seyn/ wann sie durch ihren/im Anfange ihrer Gefangenschaft ausgestellten Revers und bey der Unterschrift nöthig angefügte Benennung ihrer Charge überführet werden. Neque excusat officialem, quod apud hostem ut aliis dolis, ita falso sermone uti liceat, citra notam mendacii Hug. Grotius de *J. B. & P. Lib. III. cap. I. §. VII. & §. XVII. n. 2.* Pufendorfius de *J. N. & G. Lib. IV. cap. I. §. XIX.* Sed cessat eo tempore quoad hostem obligatio animi sui sensu patefaciendi, quia enim hostis malitia sua abruptit societatis vinculum, desinunt quoque erga eum communia sociorum officia. Deinde poterit ei, ut hosti, quovis modo noceri, ideoque & sermo aliave animi signa in eius perniciem licite adhibentur. Alia vero ratio est, si cum hoste, ut hoste; aliud si cum eo, ut victore agatur: illic dolus permittitur; hic sinceritas ac fides exigitur, quia victor occupatione in captum adquisivit publicum imperium, de quo præclare Illustr. Dn. de Coccei in *Disp. de iure victoris distincto a iure belli.* Quam primum ergo quis tamquam captus de sui liberatione cum hoste tractare incipit, necessarium est ut omnis deceptio in sermone cesset, quia prior illa obligatio, quæ per hostilitatem suspensa, aut extincta, nunc reviviscit, accedente iure victoris in captum, cui illudere sine periculo poenæ non licet. Quamvis igitur lytrum tantum solvere debeat, tamquam mendacii poenam, qui per fraudem sibi maius officium tribuit; non

tamen puto illum cum officiali hostis parem eommenticio gradum muneri habente permutandum esse, ne ex dolo suo prærogativam inter captos sentiat, nisi permutatio mixta sit, ut pro suppletionem lytri propter maioris officii valorem agatur de qua initium huius §. intelligendum est & vid. §. XXXII.

§. XXXV A quibus adcurate discernendi sunt, voluntarii officiales una cum auctoratis, qui factosuo fallunt neminem, sed certe fidem ibi obligatam habent, ubi exercitum comitantur, eodemque iure quo reliqui ex adverso constituti, ut capi posse; ita etiam e captivitate non tam redemptione, quam permutatione liberari, recte putantur. Et quemadmodum militibus quibusdam gregariis licet voluntariis esse §. XXI, ita non video, cur per modum officialium spectandi & experiendi, gratia bellum sequi, illicitum sit. Adprobatio eorum satis clare colligi potest ex publica conventionione de a. 1678. art. 6. vi cuius capti officiales eius generis pari pæne iure cum ceteris fruuntur daß alle Voluntaire oder reformirere Officierer bezahlen die helfte der confirmireren Officierer Ranzion wie sie specificiret. Au qui dignus redemptione est, non indignus permutatione censendus erit. Ne vero ignoretur, aut anxie exploretur, quibus cum personis veniant in permutationem, ex novissima conventionione publica, cuius sæpiuscule memini, discussio eius dubii repetenda est, quæ d. a. 1702. art. 20. nominatim de voluntariis Gallorum officialibus disponit: Die Voluntaires von was Nation und Standes sie seyn/ wo sie hey der Armee Chargen haben/ sollen sie nur a proportion derselben bezahlen. Similiter si in castris Cæsareis, ad certum officium interim destinati militent, de illis ita conventum est l.c. art. 37. daß sie nur sollen als General. Adjuvanten zahlen nemlich fl. 150 Quales itaque debeant personæ esse cum illis permutandæ, tales ex lytri æstimatione cognoscuntur. Neque in auctoratis, qui stylo curiæ militaris vocantur Reformati, aliquam exclusionem deprehendi, sed quod ad

lytrum attinet, illud temperamentum occurrit, quod *L. c. art. 29.* exhibetur: Alle reformirte Officiers sollen nicht mehr als den vierten Theil Ranzion der Chargen so sie zuvor gehabt haben / zahlen / und sollen bey ihren Ehren / die Chargen so sie vor ihrer reforme gehabt zu erklären verbunden seyn. Declarationis autem ea ratio esse videtur in praxi militari, ut facilius solum fiat in ventio lytri, sed conservatio etiam loci ac status digniori adiuvetur, si ad officium aliquod revocetur modo ex mandato belli Domini dimissus sit reformatus, ut observari solet, der reformiret worden ist und also quasi coacte seiner carico oder Charge sich begeben müssen / ei locus remanet dignior, daß wenn er bey einen andern Herrn in Dienste gehet / nach der zuvor gehalten Charge die Beförderung und Rang bekommt. Joachim Burger in *cent. 1. O. LX. & Cent. III. O. LIV.* Majoribus enim honoribus functos ad minores devocari non oportet *L. 2. C. quemad. Civil mun. indic.* Quod si in presentia, cum de permutatione auctorati agitur, præter dictam lytri æstimationem, quam pactum designat, officium præteritum simul attendatur, nihil arbitrari a belli ratione alienum esse videntur de quibus *C. Tacitus 1. a 36.* inquit *retineri eos sub vexillo, ceterorum immunes, nisi propulsandi hostis.*

§. XXXIV. Sæpe a me dictum est magna esse officiarum in bello nomina & merita, quibus captis belli Domini hoc dare cupiunt, ut pro eis recuperandis omnem non operam modo impendant, sed & quascunque inire conditiones parati sint. Fac duces esse, aut tribunos, tanta meritum gloria insignem, ac Domini sui gratia atque opem dignissimum, pro perficienda vero eius permutatione civem innocentem deposcat hostis, quo non tradito, aut eadem capti, aut longe gravius exitium minatur & interire, promptus paratusque est, Reipublicæ, inde disceptatio nascitur: Num belli Dominus pro re nata innocentem civem tradere possit, ut recuperato Duce, aut tribuno, cum eo salvam quoque Rempublicam in posterum

CAPTIVORVM.

55

teneat ac fervet. Non autem de obligatione virtutis, & nominatim caritatis, erga Rempublicam sermonem esse, liquet, sed de iure, quod reluctanter civem innocentem, ut id faciat, cogere valet, quod, e fluctibus Vasquii dissentientis ægre eluctatus, tandem defendit Hug. Grotius *lib. II. de J. B. & P. cap. XXV. §. III.* Nam diligenter expendendum hoc casu est periculum, quod tali Reipublicæ imminet cum ex minis hostis atrocioribus, tum ex defectu capti Ducis, cuius auxiliis, consiliis atque armis ab interitu ac clade vindicari potest. Deinde, qua fieri potest, animi prudentia investigetur ac ponderetur officium atque ius summi Imperantis, quod est, communi necessitati consulere, cui vitandæ aut molliendæ privatas necessitates innocentis civis cedere oportet. Accedit, quod periculum non imaginarium, sed verum præsupponatur, mitiusque aliquod remedium pro dimittendo Duce captivo hostis acceptare nolit. Quibus instructus rationibus, asserere nullus dubito, quin bene meriti Ducis, aut tribuni, imminente simul Reipublicæ periculo, cum in nocente cive suscepta, iusta sit permutatio. Equidem Caspar Zigler eumque secutus Io. Adam Oslander *in Comment ad cit. loc. Grotii* vehementer opponunt, iniuriam fieri civi innocenti, qui damno & periculo ipsique morti exponatur, Duce aut tribuno e captivitate, ac reliquis civibus ab excidio liberatis, atque ita cum præsentissimo alterius damno unius libertatem esse permutandam. Ingenue fateor non contemnendum esse iniectum hunc scrupulum, valiturum etiam, si ullo modo innocentis traditio averti, ac Dux aut tribunus aliter e captivitate eripi queat. Instante igitur non tam hostis pertinacia, quam utilitate Reipublicæ adhortante, quæ videtur subesse iniquitas, satis utrinque purgatur, omnemque dubii nervum incidit distinctio B. D. de Kulpis, quam habet *Colleg. Grot. Exercit. X. §. I. (c) p. 121. & 122* de cive hoc absolute & simpliciter spectato, quo sensu traditio eius quidem apparet iniqua, sed in comparatione

ne ad rempublicam, quatenus publica utilitate pensantur ea, quæ patitur, color ille iniquitatis evanescit. Hinc ex politicorum regula totam litem finio: Multa quis iniusta patitur ut homo; quæ tamen iniusta non sunt, si ut civis patiatur.

§. XXXVII. Non omittenda porro est quæstio: utrum pro captivorum permutatione provehenda, urbes, munimenta, iura etiam cedi ac tradi possint? Quæ sane illo tempore maxime fuit mota, quo Stephanus Rex Poloniae cum Russis pacem initurus esset, uti eius memini §. XXVII. ex Reinoldo Heidensteinio in *Lib. VI. Bell. Moscovit. p. 423.* Aliud exemplum de Henrico Archiduce Austriae capto a Bohemiarum Rege, eoque more, quem descripsi, dimittendo habet Nicolaus Burgundus in *Lib. I. Hist. Bavar. in calce ad a. 1327.* Licet autem ad executionem perducta non fuerit deliberata illa permutatio; nihil tamen novum est iudice Boeclero in *D. de Milit. Captiv. p. 183.* urbes, regiones, provincias pactione in manibus victoris in perpetuum relinquuntur §. I. §. II. sed limites suos habet, ut ad belli commercium recte referatur, quando loco captorum integræ urbes aut provinciæ tradi possunt, nisi utilitas Reipublicæ, a qua omnia pacta militaria reguntur, diversum capere consilium suadeat. Ad quod, capiendum nequiquam pertinet, quando Henricus Boeclerus l. c. permutationi ita inventæ obstrepit: *Inauditum esse, civium captivorum corpora commercio tali subiici, aut pactionis formula prodii.* Verum si ea repeto, quæ copiosius a me §. XIV. tradita sunt de iusticiæ permutationis captivorum, quia non tam corpora captorum, ut ratus est Boeclerus, quam ius utendi libertate sua in commercium deducitur, quos ille movet dubitationum finctus, facile superari possunt. Ecquis enim fando non audivit, bello inter Christianos fervente, eiusmodi commercia in dies a Principibus ac gentibus liberis, salva corporum huma-

CAPTIVORVM.

57

humanorum libertate institui, vid. D. Jo. Volckmar Bechmann in *Disp. de Belli commercii*.

§. XXXVIII. Magis impedita, atque præced. §. X. est decisio de illo casu, quo officialis captivus fide habita, auf parole dimittitur §. V. in fin. ut alium sui loco rursus sistat, ac permutationem eo modo procuret. Si vero ex post facto accidat, quo minus impleat hanc conditionem, recte disceptatur, utrum ob id captivum se iterum hosti offerre teneatur? In qua contentione mihi arridet distinguendum sententia inter captivum fidei suæ negligentem, & eius tenacem, sed cui vel propter mortem permutandi, vel propter eius, aut quorum interest, dissensum aliquod ponitur impedimentum. Primo enim casu, quo fidem destituit promissor, tanquam perfidus miles, ter citatur edictaliter, eoque non comparente, declaratur pro infami, & interdum quoque nomen eius publico patibulo adfigi solet, ut indicat praxeos militaris peritissimus ICtus Eberhardus Hoierus in *Comment. ad Jus Milit. Brandenburg. art. 70.* sequentibus verbis: daß ein parole vergessener/ drey-mahl öffentlich citiret/ und da er alsdann nicht erschiene/ oder sich sonst flaglos stellte/ an Galgen geschlagen werde: additque, daß er dessen viele præiudicia allegiren könnte. Quibus exacte consentiunt ea, quæ in novissimis pacti tabulis de a. 1702. in *art. 42.* habentur; & quamvis paullo prolixiora sint; quia tamen mirifice hoc negotium illustrant, ea integra adscribere, consultum duxi. Die Officiers von ein-und anderer Seiten/ so auf ihre parole zurück gelassen werden/ oder noch künfftig gelassen werden möchten/ sollen verbunden seyn/ wieder zurück zu kommen/ und sich wieder in die Gefangenschaft einzustellen: Es wäre dann/ daß sie zuvor ihre Relation oder Auswechselung/ und ihre Kosten/ so Zeit ihrer Gefangenschaft sie gemacht/ abgestattet hätten/ und wann sie an gebener Parole manquiren solten/ sollen sie verbunden seyn/ sich in ihre erste Gefangenschaft/ oder zu der Person/ wo sie sich obligirt gemacht hätten/ 14. Tage nach der vorgefetzten Zeit/

H

sich

sich wieder einzustellen: Es wäre dann / daß sie ein grosse und wichtige Ursache / Beuehssung oder dilation von der feindlichen Partey hätten; unterdessen aber sie zu Diensten und Gebrauch des Gerechts unfähig seyn/ und wenn sie dargegen handleten/ sie für unehrliche gehalten werden sollen. Altero casu, qui ad permutandij mortem spectat distinguendum est inter mortem captivi, antequam permutatio facta est, ehe die Auswechselung geschehen; & inter eam, quæ post liberationem forsitan in via reduci accidit: cum itaque per prius dimissum non fuerit, quidquid posteriori, evenit, favore libertatis accedente, ille iterum captivum se sistere indistincte non obligatur, sed secundum ius civile plene liberatur. *L. 24. D. de condict. & Demonstr. §. L. §. 1. inf. D. h. 1.* Adeo quidem hoc verum est, ut Romani ICI interrogati de præsentem casu, conditionem causa data causa non secuta cessare, responderent per *L. 3. §. 3. §. 4. L. 5. §. 2. D. de condict. caus. dat. caus. non sec. L. pen. C. h. 1.* Nihilominus iure militari in priore casu, si captus officialis ante permutationem obierit, non aliter liberatur alter captivorum, quam si æquivalens lytrum præstiterit: & proinde, expirante permutatione, incipit redemptio, quippe pactum & conditio ab altera parte nondum impleta esse videntur. Simili modo Albericus Gentilis *de iur. bell. L. II. cap. XV.* & Hugo Grotius *de J. B. & P. Lib. III. cap. XXI. §. XXX.* dubium hoc negotium decidunt, quod cum nihil sit, in quo præstare operam suam queat promissor, non quidem reddere se custodiæ, hoc enim neque expresse conventum fuit, neque tacite actum intelligi, favor libertatis patitur; præstabit tamen eius, quod præstare non potest, æstimationem, ne fiat locupletior cum alterius damno. Hoc enim naturali simplicitati convenientius & legibus accomodatius esse *propter L. 5. §. 1. D. de P. V. existimat* Ioachim Burger *in Cent. I. O. XXXIII.* sic pronuncians, daß sich einer auf solchem Fall durch Vergnügen und Entschädigung

tung der Cartelmäßigen (Kantion) von allen Ansprüch be-
 freien könne. Tertio casu videndum, aut differat captus, cui
 permutatio offertur, aut is, qui istum in captivitate constructū
 tener. Si prius illi in captivatem non redeundum esse, mihi
 persuadeo, quia dimissus facere non omisit, quod ex sua parte
 ad restituendam permutando libertatem facere poterat, &
 vulgaris est Ictorum regula: quoties conditio impeditur
 per illum in cuius persona implenda est, toties habetur pro
 impleta *arg. L. 31. D. de Cond. & Demonstr.* Nisi inter dimissum ac
 dimittentem aliud convenerit. Cui illustrando conducit
 exemplum Io. Pauli Ballionii, ab Hispanis ea conditione dimis-
 si e captivitate, quia spondit, ut nisi dimitti curaret Alphon-
 sum Carvaialium apud Venetos, se reversurum in carcerem,
 uti hoc tetigit saltem Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap.*
XX. §. XXX. in not. Prolixius autem secundum singulas cir-
 cumstantias, quas Historici in eo valde discrepantes attule-
 runt, excussit celeb. D. Io. Iacob Muller *in Inst. Jurispr.*
Gen. Lib. I. cap. IV. §. XII. Sin vero adhibita omni diligen-
 tia dimissus Dominum alterius capti eo permovere nequeat, ut
 hunc dimitteret, oder wo der Gefangene aus erheblichenly sachen
 von seiner Generalität nicht erlassen werden wolte/ praxi mi-
 litari esse receptum monet Eberhardus Hoier *ad Jus. Milit.*
Brandenb. saepe cit. art. 70. tunc eum estimatione ac solutio-
 ne lytri defungi posse, quo non parato, ipsi in carcerem re-
 deundum esse, ratione belli id requirente. Quod licet ta-
 cite actum pro natura militaris liberationis esse videatur;
 expresse tamen interdum conveniri solet, uti Principi Au-
 riaci Mondragonius pollicitus est, effecturum se, ut Al-
 degundius, cum tribus, quos ipse legisset aliis, ex captivita-
 te in Selandiam sextum intra mensem remitterentur; aut si
 rem conficere nequivisset, in captivatem rediturum esse, ut
 legitur apud Fammianum Stradam *Dec. I. Lib. VII.* Atque
 fidem hanc hostibus servandam esse, præ ceteris commen-
 dat

dat Hugo Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. XIX. §. I. & VI.* aut si in ea præstanda negligentes, a summis potestatibus cogi debent, ut datam semel fidem impleant Hug. Grotius *de J. B. & P. L. III. c. XX. §. X.*

§. XXXIX. Post casus varios, quos non milites gregarii tantum, sed quam maxime etiam illorum officiales suppeditaverunt, eorum liberatio commemoranda est, qui in captivitate quidem adversa belli sorte inciderunt, non tamen pari modo cum reliquis captivis tractari possunt, utpote quos belli rationes aliæque circumstantiæ vel penitus eximunt, vel indignos reddunt permutatione. Sunt autem exempti ab ea, propter teneram ætatem, pueri capti, qui resistere nequeunt. Sicut enim illis ubique parcendum est, quia bellum geritur ad vitandum periculum, quod hostia pueris nullum imminet. Hug. Grotius *de J. B. & P. L. III. cap. X. §. IX.* ita tales quamprimum capti sunt, gratis dimittendi esse videntur, commiseratione invitante, aut retorsione aures vellicante victoris, quæ belli rigorem hunc temperat, da gedrohet wird/man wolle des Kindes in Mutterleibe nicht verschonen. Ioachimus Burgerus *in Cent. I. O. X. Ferd. Christoph. Behamb in O. Milit. XX.* Unde in pacto publico *de a. 1678. art. 8.* cautum est: daß alle Kinder unter 12. Jahren sollen ohne Condition ausgefolget werden/ atque in alio pacto *de a. 1702. repetitur art. 32.* addita prohibitione, ohne daß erlaubt seyn soll/ dieselbe auszuplündern. Secus dicendum erit de capto impubere, cui tribunatus collatus fuit, cuius exemplum exhibet Iustinianus *in L. 18. pr. C. de rest. milit.* Quod nec inter Romanos rarum erat, ut Suetonius *cap. 38. in vita Augusti* de liberis Senatorum refert, quod militiam assignantibus non tribunatus modo legionum, sed & præfecturæ alarum illis data fuerint, aliæque exempla habet Iustus Lipsius *Lib. 1. de militia Rom. Dialog. 2. Petrinus Bellus de Re milit. p. 7. T. III.* Neque hodierno tempore in usu esse desit, ut impuberes illustrium personarum a belli Dominis imperent mili-

militaria officia, ut dignitate ac emolumentis potiantur, functione interim data eius Vicario. Atque hoc sensu infantes & impuberes dicuntur militare in l. 5. C. Theod. de Domeft. & l. 14. C. Th. de R. M. Joachimus Burger in Cent. I. O. L. XV, Equum itaque est, si capiantur eiusmodi impuberes, exceptione ætatis non obstante, pro ratione militaris officii, quo donati sunt, eos venire posse in permutationem.

§. XL. Et si feminis, quod sint genus hominum imbelles, potius parcendum, quam nocendum sit, prout ius militare, & divinum Deut. XX. 31. et humanum Maximiliani II. Imperat. II. B. art. 54. Es soll keiner Weibesbilder/ die auf keiner Wehere befunden werden todschlagen/ bey Leib und Lebensstraffe idque latius ex usu militari demonstrant Albericus Gentilis Lib. II. de Jur. bell. cap. XXI. Hug. Grotius de J. B. & P. Lib. III. cap. XI. §. IX. n. 1. Joachimus Burger Cent. III. O. LX. Accidit tamen, ut nimis fervente bello, nec sexum distinguente, feminae quoque innocentes ab hoste si non durius habentur, minimum in captivitatem rediguntur. Quo facto, de earum permutatione, necessaria nascitur dubitatio, quæ tolli potest, si consideretur modo, feminas captas a solutione lytri esse immunes, testantibus pactis publicis, uti Cartel. d. a. 1673. art. 8. Alle Frauens. Personen von was qualite sie auch seyn mögen/ sollen ohne Ranzion ausgefolget werden/ & in Cartel. d. a. 1702. art. 33. Was betrifft die Dames, Demoiselles, Weiber/ Jungfrauen sollen solche nicht ausgeplündert/weniger ihnen eine insulte geschehen/ u. also gleich wieder ohne Ranzion zurück gelassen werden. Verum a retributione utrunque procedente argumento ad permutationem §. XXXII. liquet personas ab illa, vicissim ab hac liberari. Nihil ergo causæ habuit D. Petrus Mullerus, quod in Disp. de Redemt. captiv. cap. III. §. IV. Eberhardo Hoiero, qui vi officii sui præ manibus semper habuit rationes soluti lytri, & praxeos militaris callentissimus fuit, errorem hunc tribueret, eumque propterea reprehenderet,

ac si statuisset *in Not. ad Jus. Milit. Brand. art. 70. qu. 6.* belli morem esse, ut feminæ non redimantur. Nam excludit feminas a redemptione, non tanquam a beneficio, quod ei perperam adffingit Mullerus, sed tanquam ab onere. Mihi perinde videtur hoc certamen, ac si quis dicat; Academiæ morem esse, ut studiosi ad capitationem non vocentur, alter vero huic errorem tribuere velit: cum tamen studiosos a capitatione eximat, non velut a beneficio, sed ut ab onere. Frustra igitur Mullerus gloriatur *l. c. cum hoc* Hoierus non satis probaverit, *tandiu fore propositionem suam veram, donec ab illo contrarium probetur.* Regula Hoierus insistit, quæ non probanda, sed tantum illustranda est. Contra D. Mullerus cum Regula confundit eius exceptionem. Etenim dantur casus, Hoiero, prudentissimo viro, non refragante, quibus feminæ redimuntur, & æqualem cum viris fortunam, adeunt. Nempe si vel militibus, mutata veste sexus propria immiscentur, ac officia virilia in bello usurpant, uti relatum legi a D. Præside *in Diss. von Weiblichen Ritter Orren* generosam fuisse feminam, ex Gallorum gente, dictam le chevalier Balthazar, quæ copias Regis Christianissimi per vicennium strenue secuta, cui adeo felici esselicuit, ut & Capitanei munus obtineret, & propter egregia sua, durante etiam hoc bello, præstita facta in ordinem equestrem S. Ludovicia Rege, eius rei adhuc ignaro, recepta fuerit. At bonus ille dolus, qui diu satis latuerat, anno 1702. mens. April. d. 7. detegebatur, eaque postea exercitum deserere iusta est. Alia exempla refert B. D. Beier *in Lib. H. de Prud. Jur. Milit. Tit. I. §. II. & III.* Quis veterit, quæto, hanc permutari, si in militari expeditione sua capta fuisset femina. Neque a permutacione eximuntur feminæ, quæ captæ sunt, cum vel hosti se opponerent, die auf der Wehre befunden worden/ ut habent verba supra *cit. art. 54.* vel exemplum quod in feminis permutandis hostis dedit retorquendum sit, vel ita ab utraque belligerantium parte diserte conventum sit.

§. XLI. Consensu fretus eorum, qui in dies iura & pa-

pacta militaria expendant, & ad praxin adplicant, a permuta-
 tione illas quoque personas eximendas esse arbitror, quæ
 non militaris, sed alterius officii causa, sive ecclesiastici, sive
 Politici, castra sequuntur. Ex parte i lius sunt præcones
 verbi divini militares die Feld-Prediger/ qui militibus de his,
 quæ ad cœlestem doctrinam & salutem animarum attinent,
 prospiciunt atque invigilant. Ac proinde hos, tanquam
 militiae cœlestis milites non permutare, sed gratis dimittere,
 æquum esse videtur. Vt enim militiae operis nullo non
 tempore levantur. Hug. Grotius de *J. B. & P. Lib. I. cap. V. §.*
IV. in not. ita ab onere captorum pariter eos immunes esse
 oportet. Quam immunitatem ad studiosos etiam captos
 extendit. D. Io. Iacob Muller in *Inst. Jurispr. Gent. L. I. C.*
IV. §. XXV. adstipulante Hug. Grotio in *Lib. III. de J. B. &*
P. cap. II. §. VII. n. 2. quia iure repressaliarum illos exemit.
 De Ministris vero verbi divini sic conventum est inter Duces
 Imperatoris ac Regis. Gallia in *Cartel. d. a. 1702. art. 32.* die
 Seelsorger und Capellane sollen beyderseits ohne Danksion wieder
 zurücke geschicket werden/ Nullus autem repugno, quin pa-
 ctum inter summos Imperantes, modo dictæ dispositioni ad-
 versum, iniri valide possit, ut personæ Ecclesiasticæ vel lyo-
 trum persolvant, quod ex militari praxi probat de pastore
 thaleris redempto D. Gerhard. Feltmann in *Rep. Milit. IX.*
n. 172. vel cum aliis captis permulentur. Interim quas de fe-
 minis alias dedilimitationes, easdem in clericis militaribus
 valere puto, ut repetitione earum opus non sit.

§. XLII. Per eos autem qui Politici officii gratia in bel-
 lo deprehenduntur, non tam intelligo consiliarios atque iudi-
 ces militares, qui & ipsi non minus rei bellicæ, & ita simul
 publicæ, prudentibus consiliis profunt ac provident, quam
 si præliis & vulneribus patriam penatesque defenderent:
 nec minus, quam milites thoracibus, gladiis & clypeis ni-
 tentes, munimine consilii laborantium spem, vitam et po-
 teros tuentur. Bella enim non tam viris, & viribus, quam
 pru-

prudentia & consilio instituuntur, geruntur atque conti-
 nuantur, & consilio plura, quam vi perfici, recte iudicat Sci-
 pio Ammiratus in *Disc. ad Tacit. L. 2. Dis. 6.* Meum ergo pro-
 positum non est, hos a redimendorum aut permutandorum
 numero excludere, probe conscius eorum, quæ §. XXIII. a
 me dicta sunt, daß sie entweder zum General oder Regiments
 Stab gehören / unde iusta officii ratione habita vel lytrum
 pendunt vid. *Cartel. d. a. 1678. art. 4.* vel cum aliis captis per-
 mutantur. Notatu vero dignum est, quod in novissimis pa-
 rti publici tabulis d. a. 1702. an. 34. discrete dicatur, der Gene-
 ral Auditeur der Kayserslichen Armees/ dessen Lieutenant, alia-
 que personæ, ad iudicium militare spectantes sollen ohne
 Rangion zurück geschicket werden. Ex diverso qui aliarum
 rerum causa versantur in exercitu, ut neque pugnent, neque
 pugnae consulant. Sed propria aulæ munera sustineant e. g.
 Hoffmeister/ Stallmeister/ aut curam operumque vulneratis ac æ-
 grotis præstent, Feld-Medici, aut a secretis sint, literarumque
 commercii interserviant. Die Kriegs-Secretarien, quos omnes
 ac singulos gratis dimittendos esse puto: quod ad priores atti-
 net in *Cartel. d. a. 1678. art. 11.* die Hoffmeister / Stallmeister sollen
 ohne Rangion zurück gelassen werden/ quod ad reliquos, fusa &
 clare agitur in *Noviss. Cartel. d. a. 1702. art. 32. 34. 35.* A qui-
 bus caute distinguendi sunt tabelliones, aut scribæ lustratorii
 die Muster-schreiber/ qui non officium scribendi tantum exer-
 cent, sed & cum opus est, sese armant, militesque sequun-
 tur, nihil propterea impedit, quo minus capti ad permuta-
 tionem revocentur, uti clare testatus est D. Feltmann Resp.
 Milit. V. n. 29. denn ja heut zu Tage die Muster-schreiber so un-
 ter Rittmeister und Hauptleuten in Deutschland bey Ihrer Com-
 pagnie Kriegs-Dienste pflegen zu thun und in Scharmügeln in
 erften Glied oder hinter die Fahnen/ nebenst andern Gefreyeten auf
 den Feind pflegen loszugehen. Fallum itaque est, quod Hen-
 ricus Bocerus in *lib. 1. de iure belli cap. XXIX. in f.* hos a
 privilegijs militum repellit, & mutata rei militaris facie, pa-
 rum apte adfert *L. 10. C. de test. milit.* quæ matriculis quidem
 mi

militiæ sacramento eos teneri, neque armis mancipari; quorum utrumque quotidiana experientia militaris refutat, quæ a moribus contrariis legem illam Romanam in potestatem suam redactam esse liquido ostendit.

§. XLIII. De Venalitiariis aut propolis castrensibus non Denen Marquetentem dicendum restat, quos captos ratione mercimonii nonnulli liberos esse contendunt. Quamvis enim mandato Ducis annonam aliasque res venales importent, diligentia etiam atque solertia sua faciant, ut victus militibus sufficiat, quod summopere commendat Flavius Vegetius *de Re Milit. Lib. III. cap. 3.* Veruntamen alii existimant, hæc minus obstare modo indicatæ a permutatione, aut solutione lytri, immunitati. Cum militiæ non vacent, sed oconomia suæ, neque hinc nomen militum mereri, nedum parire cum illis aut onere uti possint. *Walther de Metatis cap. VII. §. 46.* Ioachimus Burger *Cent. IV. O. LXIX.* Et quia professio illorum non est, castris semper adhærere, sed accedere ac recedere, prout mercatus permiserit, ideo persuasum est multis venalitarios captos ipsis militibus, in expeditione occupatis, & publicæ utilitatis causa tot pericula adeuntibus, in permutatione non æquiparandos esse. Vid. Leonhardi Fronsbergeri *Krieges-Buch L. III. p. 49. & 50.* Non negotiationes has satis speciosas, quotidiana tamen experientia militari adversas esse. Quem enim fugit gravius & acrius in hos negotiatores, quam in ipsos milites, si forte capiantur, hostem animadvertere. Cum non minus, quam alii comites, necessarium militiæ officium præsent, curentque sedulo, ne victu deficiente, wann es an Zufuhre und Proviand mangelst/ fortissimi quoque militum sine ferro pereant, ut testis rursus est Flavius Vegetius *de Re Milit. Lib. III. cap. 26.* Quas ob causas publicis pactis nominatim includuntur, ut in *Noviss. Cartel. d. a. 1702. art. 51.* Alle Marquetenter und Kaufleute zahlen ihre Rantzion/ wenn sie gefangen werden/ für ihre Person wie ein gemeiner Soldate/ iungatur *art. 52.* Ergo cum
 1 his

his permutari posse venalitiarios, nemo in posterum vetabit. Aliud dicendum est de famulis, qui dominos suos in bello comitantur, quoties capiuntur ab hoste, gratis eos dimitti, passim observatur, ut pæne in regulam abierit: daß alle Sperren-dienere so Liverey tragen/sollen beyderseits ohne Ranson zurück gelassen und nicht beraubet werden. vid. *Cartel. de a. 1678. art. 8. § 11. & Cartel. d. a. 1702. art. 35.* De officialium militarium famulis barbare quidem pro genio istius ævi; at non imprudenter iudicat Alexander ab Imola ad *L. 16. C. de test. milit. n. 2.* Videmus quod nonnulla privilegia concessa militibus, tam coelestis, quam temporalis militiæ, extendantur ad servitores eorum: non tamen habent dicti servitores privilegium. Ergo dum a commodis excluduntur famuli militares, nec one-re permutationis, aut redemtionis gravandi sunt.

§. XLIV. Indigni sunt permutatione ob delictum (1) grassatores militesque vagabundi, die Freybeuter / Schnap-hanen / Buschflepper oder Herrenlose Soldaten eisque in navaliumilitia opponuntur piratæ die See-Diäuber / quia omnes ac singuli non gaudent iure militum, nec pro hostibus, sed latronibus habentur *L. 10. §. 2. & L. 24. D. de capt. L. 118. D. de V.S. c. 9. 6. C. XXIII. q. 3. c. 12. C. XXII. q. 8.* Reinhardus Lubenow de *Occupat. Bellic. cl. 4. l. 1.* Petrinus Bellus in *P.H. de R.M. Tit. 2.* Siergo capiuntur eiusmodi prædatores severissimis poenis subiiciendi sunt *Auth. sed novo iure C. de serv. fugit & Novell. CXXXIV. cap. 23.* Quibuscum vero plane non confundendi sunt excursiones facientes, vid. §. VIII. sive terra die Parteygänger / sive mari die See-Capers / modo sub mandato Domini, aut Ducis, intra definitum numerum §. XIX. eas suscipiant, quo deminuto per conflictum, ex comæatu, vel alio Ducis attestato probare tenentur, quot eorum excucurrissent, vid. *Cartel d. a. 1702. art. 54.* Joachimus Burgerus *Cent. I. O. L. (2)* transfugæ die Überläuffer. Permutationis enim eventus est prioris status, in quo ante captivitatem quisque militum fuit, recuperatio. Sed transfugæ non habentur pro mi-

CAPTIVOR VM.

militibus. *L. 7. D. d. R. M. delicto*que suo indigni declarantur iure postliminii *L. 19. §. 4. D. de capt.* nec quidquam aliud, atque poenam commertos esse, eamque capitalem, expeditum est iure militari tam recentiore *vid. Brand. K. R. T. XVIII. art. 46.* quam vetustiore *L. 3. §. 10. D. de R. M. §. L. 7. h. 1.* Quibus similes sunt capti, qui cum possunt redire, non redeunt *L. 5. §. 5. D. de R. M. Balthasar Ayala de iure & offic. bell. Lib. III. cap. XIII. Petrus Faber L. 1. semestr. cap. XIX. Georgius Obrecht de Discipl. Milit. th. 1051. seq. & quamvis hostis cogi non possit, ut transfugam, qui sua sponte se dedit, priori Domino restituat, ut pluribus demonstrare conatur Hugo Grotius de *I. B. & P. Lib. III. cap. I. §. ult. & cap. XX. §. XII.* cum tamen plerique bellorum Domini de transfugis idem hodie sentiant, quod olim Indibilis apud Livium *in Hist. L. 27. c. 17. Scire se transfuga nomen execrabile veteribus sociis, novis suspectum esse.* Igitur pactis inter se conveniunt, de non recipiendis, aut reddendis, transfugis communi securitatis causa eos impellente, quæ exemplis Potentissimi Daniæ Regis & Serenissimi Holfatiæ Ducis, itemque Gloriosissimi Electoris Brandenburgici Friderici Wilhelmi Magni Ducisque Gallorum Turenii confirmare possem, nisi alii labori hæc D. Præses haut ita pridem destinavisset. Frustra de his excipit milites fugæ propositum celantes Julius Ferretus *in Tr. de R. M. Tit. quid sit agend. per Duc. in præl. n. 40.* Cum vero Arcadius & Honorius Imperatores *in L. 5. C. ad L. Jul. Mariæst.* eadem severitate voluntatem sceleris, qua effectum puniri velint, idcoque rigori militum parum congrua Ferreti sententia esse videtur. (3) dediti, quoties ob negligentiam, aut ignaviam, aut festinationem nimiam, quatenus ad primam denunciationem statim, auf die geschehene erste Aufforderung / cum armis abhuc resistere potuissent hosti, non restiterunt, sed ilico se dederunt, quia necessariis utilibusque militibus convenit permutatio *§. XV. & XIII.* At tales esse nequeunt, qui cum armati essent, favente etiam occasione, intra necessitatem se ab hoste capi parti sunt. Per deditio-*

nem itaque, ex dictis causis in potestatem hostium venire, non turpe modo, sed & animadversione dignum quam plurimæ gentes reputaverunt. Claudius Coteræus in *lib. III. de Jur. Milit. cap. 2.* præsertim Romanæ *L. 2. §. 1. D. de R. M. L. 4. D. de capt.* Hugo Grotius de *J. B. & P. L. III. cap. IX. §. VIII.* Ioachimus Burger *Cent. 1. O. X.* Aliarum gentium, quæ sub gravissimis poenis festinatam hanc deditionem prohibuerunt, constitutiones militares legere licet in *Corp. Jur. Milit.* uti sunt Imperatoris Maximiliani I. *N. B. art. 4.* Maximiliani II. *N. B. art. 14.* Ferdinandi II. *N. B. art. 19.* iunctis *Schwedisch R. N. T. 12. art. 57.* Dänisch *R. N. art. 21. & 27.* Ius milit. Polon *art. 30. & 31.* Brandenburgisch *R. N. T. 8. art. 40.* Hessisch *R. N. art. 18.* Württembergisch *R. N. art. 15.* Hinc superiore bello inter Gallos ac Foederatos gesto Gubernatori munimenti Dux mydensis E. capite stetit, intempestivam & sui, & præsidii militaris deditionem, uti refertur in *Theatri Europæi Tom. XIV. p. 772. & 775.* quantumvis milites, ab eo seducti culpa huius deditionis absoluti, & præterita permutacionis adhuc capaces declarati fuerunt, de quibus supra dictum est. (4) Defectores, quos disciplina militaris Romana nunquam impunes tulit. *L. 2. pr. & §. 1. & L. 5. pr. D. de R. M.* præmioque promisso his, qui illos prodiderint *L. 1. C. de differt. in lib. XII.* nec non permittæ contra resistentes licentia interficiendi *L. 2. C. h. t.* Neque ab illo rigore defecit recentior disciplina militaris, quam observare datum est, in Maximiliani II. *N. B. art. 61. & N. B. art. 11.* *Schwedisch R. N. Tit. IX. art. 47.* Dänisch *R. N. art. 90.* Brandenburgisch *R. N. Georgius Obrecht. de Dicipl. Milit. u. 1993.* Balthasar. Ayala in *Lib. III. de iur. & offic. bell. cap. XII. 101.* Nam propter summum periculum, quod ubique imminet in bello, Dux fâdis militibus atque munimentis indiget. Et si multi deferant castra Rempblicam eiusque exercitum produnt, ac dum pericula repellere debent, ea videntur augere. Ex quibus circumstantiis haud difficile est iudi-

vati commodi, ut tanto securius vagari ac latrocinari queant, quos etiam severa Romanorum disciplina militaris non dimittit impunitos per *L. 6. pr. §. 5. D. de R. M.* Ahalverus Frischius de *Transitu Milit.* cap. II. Franciscus Bonbra de *arte belli & pac. Disc.* 16. Iura vero ceterarum gentium tales milites indignos omnibus beneficiis declarant, eosque ad officium citra moram & sub poena quidem revocandos esse volunt. Maximilianus II. *N. B. art.* 67, 68, Ferdinandi III. *N. B. art.* 72, 73. Obersächsisch. Kreis *N. B. art.* 7. Joachimus Burgerus in *C. V. O.* 77. quod ad illos pariter extendunt, die aufferhalb oder hintern Herzug ohne richtigen Pass. Zettul von Ehren Obersten sich finden lassen. Schwedisch. *N. B. art.* 64. Brandenburgisch. *R. R. Tit. VI. art.* 31. Atque hos milites Romanis, cum procul discessissent ab exercitu, desertoribus comparaverunt, teste Lipsio in *lib. IV. de Milit. Rom. Dialog.* 4. Quare interest militis inter calones versantis, quamprimum fieri potest, testimonio Medici aut chirurghi campestris probare veritatem morbi sui, si reliquorum iure in posterum uti velit. Ferdinandus Christophorus Behamb *Obser. Milit.* IX. Custodes autem sarcinarum & impedimentorum a permutatione sub hoc prætextu eo minus excludere licet, quando clarius pro eis militat, partim ius divinum, ut prædæ militaris fiant participes *1. Sam. XXX. 24.* partim ratio belli, quia hostis si absque præsidio relinquatur die package exinde tanquam parte imbecilliore prædam sperat captatque faciliorem, ac pro renata invitatur. Unde aliud est inter calones latere, aliud in præsidio esse necessario, uti recte limitavit Joachimus Burgerus *Cent. V. O.* 76. in *pr.* Plures quidem casus ubertas huius argumenti promittit: at non temporis angustia, quo excludor, eos adhuc permittit evolvere. Ideoque Lectore. Benevolens rogo, ut his contenti, mihi que faventes esse velint, donec cum Deo ac die qui forte defecisse videntur, pro viribus meis superaddantur.

F I N I S.

NOBILISSIMO ATQUE DOCTIS-
SIMO RESPONDENTI SUO.

S. P. D.

PRÆSES

PLurimos mortalium ita adfectos esse, sentio, ut quod vitæ genus ipsi non sequuntur, illud potius reiiciant ac damnent. Nihil ergo frequentius fando percipitur, quam opponi inter se ius & arma. Neque vulgi solum hæc est opinio, sed & viri docti ac prudentes haut raro eandem tuentur. Equidem vulgi lubricum linguæ ad exâmen vocandum esse, consultum non duco, utpote quod, non de his, quæ secundum disciplinam militarem bene se habent, iudicium suum depromit, sed in depravatis unice hæret ac subsistit. Altioris videntur indaginis esse ea, quæ rerum militarium non penitus imperiti castra secutis obiectare, rectique colore illinere solent. Notum est, quid Seneca parum prudenter dixerit: *Non posse quemquam, eodem tempore & bonum virum & bonum ducem agere.* At quanta etiam prudentia hac in re unusquisque, illorum sibi cum Seneca blandiatur, mirifice tamen fallitur, ac comites suos graviter seducit. Necesitate enim requirente, ubi iudex deficit in terris, ibi bellum omnino incipit. Si vero prudentis semper est habitum, temporibus cedere, cere-

certe imprudentis erit, nolle necessitati parere. Cum ergo illis, qui rerum potiuntur, non aliud suppetat remedium, atque bellum, quo iniuriam sibi illatam depellere possunt. Dum bello impliciti vires suas iure, & ius quoque viribus, metiuntur, id agunt, quod eis urgente necessitate convenit, qui Dei in orbe terrarum vice funguntur. Non ignoro, multos sibi persuadere aliisq; in bellis ius, fas & fidem vilia esse nomina, quos argumentum hoc de *captivorum permutatione*, quod publica luce donavisti, errore suo facile convincet. Atque isto semel electo, fremente etiam, invidia, Te veræ, non simulatæ, iurisprudentiæ huc usque deditum fuisse, satis abundeque ostendis. Ad utrumque enim tempus & bellorum & pacis respiciendum est legitimæ scientiæ cupido, ut in partibus militaris quoque officii sibi credendis promptus ac paratus esse possit. Cum igitur alacri studio id præstiteris, Amice suavissime, ab eo tempore, quo in notitiam tui perveni, inde me sustentat spes quam pulcherrima, ut in utroq; tempore virtutis ac diligentiae Tuæ præmia sis reportaturus. De quibus ex animo Tibi gratulor, ac me favori Tuo etiam atque etiam commendo. Dab. in Frider. Academ. d. X. April. MDCCXIII.

Die Venus wolte einst Minerven attackiren /
Sie meinte/ daß ihr wär ein grosser Tort ge-
seh'n /

Wie? sprach sie: Wilst du mir auch diesen Sohn
entführen?

Den ich so gerne hätt in meinem Netz gesehn.

Minerva sprach hierauf: wie magst du dich beschwehren?

Er hat ja ohne Zwang sich zu mir her gemacht /

Mein Hauß das kan ich ja nicht einem solchen wehren /

Der mir ergeben ist / ob er dich gleich veracht.

Er wird zu seiner Zeit nach abgewischem Schweisse /

Schon kommen in dein Hauß und bey dir kehren
ein /

Uniege stöhr' ihn nicht in seinem grösten Fleisse /

Und laß mich unterdeß mit ihm vergnüget seyn.

So gehst / mein Freund / wer sich Gelehrsamkeit erwehlet /

Wie du / Der achtet nicht der Wollust süßen Zug

Darum wird Er hernach mit unter die gezehlet /

Die die gelehrte Welt mit Wahrheit nennet Flug.

Dein

Dein Fleiß / Geehrtester / wird allbereit geehret /
Daß du Minervens Sohn und treuer Diener
heist
Hat dieses Meister-Stück vollkommen ausgelehret /
In dem es durch sich selbst den klugen Meister
preist.
Nun steige immer fort biß zu Minervens Throne /
Und wann du den erlangt / sieh' wo die Venus
sitzt /
Damit sie endlich dir mit einer Schönheit lohne /
Da Tugend und Verstand aus ihren Augen blüht.

Hierdurch will dem WohlEdlen Herrn Re-
spondenten gehorsamst gratuliren dessen
ergebenster Diener.

Johann Christoph von Zaubenheim!
als Opponens.

In wohlgemuthes Pferd bedarff der Sporn
nicht /
Es ist schon von Natur zum guten unterrichtet.
Nicht anderst geht es zu mit Kunst ergebnen
Sinnen /

Sie sporen sich selbst an / was rühmlichs zu beginnen.
Diese angefertete geringschützige Zeilen hat
dem Herrn Respondenten als seinem viel-
geehrten und sehr werthen Freunde bey-
fügen wollen.

Joh. Matthias von Bruiningk.
Augusta-Vindelicus.

Cét ouvrage où vous' etalez
Une capacité, qui ne cede à pas-une,
Est un échantillon de ce que vous valez.
C'est un présage heureux d'une grande fortune.

Voilà le sincère sentiment de celui qui est
vritablement

Votre Serviteur

Abel Weinmann, Opp.
Stutgard. - Wurtemb.

L*Entuleos* quod a junt Proavos stemma dedisse:
Id Tua nunc Virtus LENTE de cursa monet.

Summis hisce lineis *Nobilissimo Dn. Gmelin*, ad
virtuosa quævis festinanti, ac laudabile stu-
diorum specimen in nostra *Fridericianæ*
denti, Cognationem, Popularitatem, &
quod vis amicitia genus testari voluit

M. Georgius Philippus Godelmann,
Adelbergæ - Virtembergicus.

MJe kan/ da Pythias auf den Catheder steigt/
Doch Damons Freundschafts Pflicht so
unbeweget seyn?
Dass sie nicht auch zugleich ihr höchst Bergnü-
gen zeuget.

Weil dieser Herzens-Trieb stimmt stetig überein.

Drum laß mein Pythias , des Damons Freundschaft
lallen/

Und zeugen/ wie er dich von ganzem Herzen liebt;
Laß einen Freundschafts-Blick auf diese Zeilen fallen/

Die er dir als ein Pfand bewehrter Liebe giebt.

Sey allezeit vergnügt/ betritt die Ehren-Stuffen/

Die dein beherzter Fleiß sich selbst hat aufgericht/

So will ich sonder Zwang aus frohem Herzen ruffen

Vivat, geehrter Freund/ vergiß nur meiner nicht!

Dieses schriebe dessen Aufrichtiger.

Joh. Andreas Wacker!

Stud.

L-5

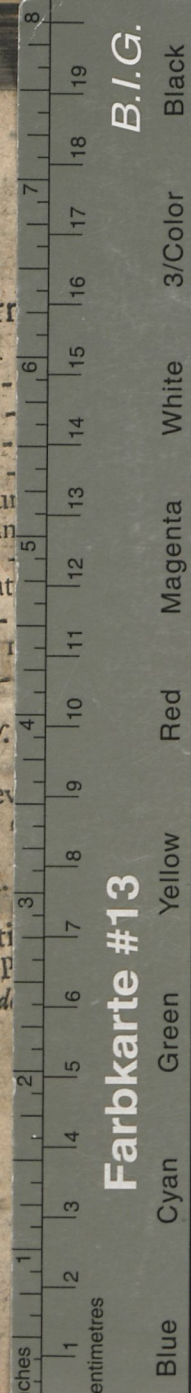
ULB Halle

3

002 051 028

3.1
B. C. D. Praes. num. 37.
DISSERTATIO IVRIS MILITARIS
DE
**PERMVTATIONE
CAPTIVORVM,**

Von
**Auswechselung derer Kriegs-
Gefangenen/**

P. 457
QUAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIAE, MARCHIONE
BRANDENB. & reliqua

PRAESIDE
IO. FRIDEMANN SCHNEIDER,
Ph. & I. V. D.

PHILOSOPH. ORDINARIO, IURIVM EXTRAORDI-
NARIO, PROFESSORE

IN AUDITORIO MAIORE

D. April. ANNO MDCCXIII.

Publico ac modesto Eruditorum examini subicit

IO. FRIDERICUS GMELIN

LL. Cultor Stuttgartia-Wurtembergicus,

HALAE MAGDEBURGICAE,
Typis JOH. GRUNERI, Academ. Typogr.

